БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 30 (8252) | 1957 оной февралиин 5, вторник | Сэн 20 мүнгэн

БМАССР-эй габьяата агроном Нина Иосифовна Кудинова.

Агрономуудай нангин уялга

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга соогоо КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Үндэр баян ургаса абахын түлөө түрүү ажахынуудай дүй дуршэлые хэрэглэхэ, хүдөө ажахын культурануудые тарижа ургуулха агротехникын заабарие наринаар сахиха, нютагай болон бусад үтэгжүүлгэнүүдые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала болоно. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, һайн ургаса туйлаха хэрэг түбхын түрүүндэ агрономуудай шударгы ажалһаа шиидхэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Республикын агрономуудай дунда ажал хэрэгээ һайса мэдэдэг, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, жэлһээ жэл бүри ороohо таряанай, хартаабхын, овощиин болон бусад культурануудай баян ургаса туйладаг агрономууд олон.

Манай газетын мүнөөдэрэй номерто республикын 12 мэргэжэлтэдтэ «БМАССР-эй габьяата агрономой» нэрэзэргэ олгохо тухай БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ толилогдобо.

Тэдэнэй дунда Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой агроном Нина Иосифовна Кудиновагай нэрэ бии. Энэ мэргэжэлтэ бүхы хүсэеэ хүдөө ажахын культурануудые тариха агротехникын гуримые наринаар сахиха хэрэгтэ хандуулна. Тарилгада бэлэдхэжэ байха үедэ агроном гол анхаралаа үрэһэ хаалга, сэбэрлэлгэдэ табидаг. Хабарай тарилгын үедэ, ургасын хойноһоо харууһа хэхэ сагта, хуряалгын үедэ агроном ехэнхи сагаа поли дээрэ үнгэргэдэг.

Агротехникые багаханааршье хазагайруулһан хүн байбал, мэргэжэлтын зүгһөө эрид шангаар буруушаагдажа, тэрэ хүндэ колхозой правлениин гү, али МТС-эй дирекциин зүгһөө бодото хэмжээ абтадаг заншалтай болонхой. Тарилгые имагтал һайн сортын үрэһөөр хэрээһэлүүлэн тариха, газарай хүрьһые колхозой эрдэмтэ Т. С. Мальцевай арга дүршэлөөр элдүүрилхэ гэхэ мэтын түрүү, шэнэ юумые артелиингээ ажахыда агроном Кудинова оролдосотойгоор нэбтэрүүлнэ. Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй хоёр жэлдэ удаа дараагаар Калининай нэрэмжэтэ колхоз ороohото культурануудайнгаа талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр жараад пүүд таряа абаа.

Кабанскын аймагай колхознигүүдай, мэргэжэлтэдэй, Темлюйскэ МТС-эй механизаторнуудай дунда тэндэхи главна агроном Афанасий Георгиевич Капустин ехэ хүндэтэй болонхой. Олон жэлдэ хүдэлжэ олоһон баян дүй дүршэлөө, эрдэм мэргэжэлээ энэ агроном үндэр баян ургаса туйлаха хэрэгтэ бүримүһэн элсүүлнэ.

«Агрономой хүдэлмэри ургаса абаһанаараа сэгнэгдэдэг юм» гэжэ нүхэр Капустин тон зүб хэлэдэг. Тэрэ ёһо гуримаараа өөһэдынгөө туһалагшадые, колхозуудайнгаа агрономуудые, бригадирнуудые, эдэбхитэдые һургажа, жэл бүри ажалай амжалта туйлана.

Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Афанасьев, Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-эй главна агроном нүхэр Метляев, Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Неугодников болон бусад республика дотороо суурхаһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, республикын агрономуудай дунда ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг, харюусалгагүйгөөр хүдэлдэг, өөрынгөө хүндэтэ үүргые ёһо тэдыгээр дүүргэдэг хүнүүд дайралдадаг.

Мүнөө үедэ республикын олохон колхозуудта хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри, нэн түрүүн үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, тэрэниие тарилгын шанарта хүргэхэ, нютагай үтэгжүүлгэ суглуулжа, поли, сабшалан дээрэ гаргаха хүдэлмэри ехэ гээгдэлдэ оронхой. Иимэ байдал имагтал агрономуудай һулаар хүдэлһэнһөө, тэдэнэй ажал хэрэгтээ һанаа амараар хандаһанһаа тохёолдоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөөдэр Улан-Удэ городто республикымнай агрономуудай конференци нээгдэхэнь. Эндэ сугларһан мэргэжэлтэд газартаряалангые хүгжөөхэ тушаа Парти, Правительствын табиһан зорилгые хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухайгаа, мүн нютагай эрхэ байдалда тааруулжа, ямар аргаар хүдөө ажахын культурануудай үндэр баян ургаса саашадаа туйлахаб гэжэ зүбшэхэ юм.

Февраль, март һаранууд тарилгада бэлэдхэлэй шиидхэхы һаранууд болоно. Тиимэһээ энэ үедэ агрономуудай хэхэ ажал угаа ехэ. Илангаяа үрэһэ хүрэнгые тарилгын шанарта хүргэхэ, һайн сортын үрэһэ гүрэнһөө андалдажа абаха хэрэгые ударидаха, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэхэ, саһа тогтоохо, тарилгада хэрэгтэй болохо зэр зэмсэгүүдые түхеэрхэ хэрэгтэ туһалха, агротехникын асуудалнуудаар лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудые шадабаритайгаар, нэтэрүү бэрхээр шиидхэхэ уялгатай.

Аймагуудай партийна, советскэ организацинууд агрономуудай хүдэлмэридэ али болохоор туһалха, тэдэнэй үнэтэ үүсхэл болон дурадхалнуудые дэмжэхэ, хэлэһэн үгыень анхаралдаа абаха зэргэтэй. Илангаяа залуу мэргэжэлтэдтэ туһаламжа, дэмжэлгэ ехэ хэрэгтэй.

1957 ондо хүдөө ажахын бүхы культурануудай үндэр баян ургаса абаха гээшэ агроном бүхэнэй арюун уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

КПСС-эй обкомдо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар аймаг, МТС, колхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1956 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро болон республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг доро дурсагдаһан аймагуудта, МТС-үүдтэ, колхозуудта барюулха:

НЭГЭДЭХИ ЗОНООР:

Зэдын аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Желтый А. В., аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Борисов О. А.). Нёдондоной дүрбэдэхи кварталда хони үсхэбэрилгөөр Зэдын аймагһаа муу үрэ дүнтэй байһан Кяхтын аймагһаа абаад, эхэ хонидые ороондо оруулха түсэбөө дүүргэһэн, тоо толгойень олошоруулһан, хонидоо тураагаагүй Зэдын аймагта Улаан туг барюулагдаба.

Бүхы хонидоо искусственнаар үрэжүүлһэн, гарзагүйгөөр харууһалһан Курумканай аймагай һайн хүдэлмэри тэмдэглэгдэбэ.

Хориин аймагай **Үдын МТС-тэ** (директор нүхэр Далбаев И. Д. КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Дагбаев Д. Ж., главна зоотехник нүхэр Кузьмин К. М.). Хонидойнгоо тоо толгойе үсөөрүүлһэн, эхэ хонидые ороондо оруулха түсэбөө дүүргээгүй Хонхолойн МТС-һээ (Мухаршэбэр) абаад, эхэ хонидойнгоо тооень олошоруулжа, бултыень искусственнаар үрэжүүлжэ шадаһан, хонидоо гарзалуулаагүй Үдын МТС-тэ Улаан туг үгтэбэ.

Эхэ хонидойнгоо тоое олошоруулһан, бултыень искусственнаар үрэжүүлжэ шадаһан Цагаан-Усанай МТС-эй (Зэдэ) һайн ажал тэмдэглэгдэбэ.

Курумканай аймагай **Калининай нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Будаев П. С., парторганизациинь секретарь нүхэр Мантаев Г. Д.). Хони үсхэбэрилгөөр 1956 оной дүрбэдэхи кварталда муу үрэ дүнтэй байһан Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо абаад, хонидоо бүрин бүтэнөөр, тураангүй ондо оруулжа байһан, мүн бүхы эхэ хонидоо искусственнаар үрэжүүлжэ шадаһан Калининай нэрэмжэтэ колхоздо Улаан туг үгтэбэ.

Хонидойнгоо тоое олошоруулхатайгаа хамта тураангүй ондо оруулжа байһан, эхэ хонидые ороондо оруулха түсэбөө дүүргэһэн Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, Хэжэнгын аймагай «Заветы Ильича» колхозой, Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой һайн ажал хүдэлмэри тэмдэглэгдэбэ.

ХОЁРДОХИ ЗОНООР:

1956 оной дүрбэдэхи кварталда бирагүй үрэ дүн харуулһан дээрэһээнь хоёрдохи зонын аймаг, МТС-үүдтэ дамжуулгын Улаан туг үгтэбэгүй.

Заиграйн аймагай **Калининай нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Постников В. М., парторганизациинь секретарь нүхэр Постников П. В., зоотехнигынь нүхэр Аверина А. В.). Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозһоо Улаан тугые абаад, кварталай туршада хонидойнгоо тоое 25,3 процентээр олошоруулһан, эхэ хонидые ороондо оруулха түсэбөө дүүргэһэн, мүн хонидоо тураагаагүй Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо үгтэбэ.

Кварталай туршада хонидойнгоо тоое 7 процентээр олошоруулһан, хонидоо ороондо оруулха түсэбөө дүүргэһэн, мүн хонидоо тураангүй байһан Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һайн ажал хүдэлмэри тэмдэглэгдэбэ.

* * *

1956 оной дүрбэдэхи кварталда гахай үсхэбэрилгые хүгжөөлгөөр республикын аймагууд, колхозууд болон МТС-үүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой бюро, Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд иигэжэ тогтообо:

Гахай һайнаар үсхэбэрилхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулха:

НЭГЭДЭХИ ЗОНООР

Мухаршэбэрэй аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр А. Н. Попов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнь нүхэр Г. Ф. Караманов). Гахай шахаха, поршоонхо абаха талаар муу үрэ дүнгүүдтэй байһан Кабанскын аймагһаа абаад, эхэ гахайгаа үхүүлээгүй, 2178 толгой гэхэ гү, али бүхы гахайнуудайнгаа 33,2 процентыень шахаһан, энэ жэлэй эхиндэ томо эхэ гахай бүридэ нэгэ дахин түрүүлэгдээд шахагдаха нэгэ нэгэ эмэ гахайтай байһан Мухаршэбэрэй аймагта Улаан туг барюулагдаба.

Эхэ гахайгаа үхүүлээгүй, 1188 толгой гэхэ гү, али бүхы гахайнуудайнгаа 23 процентыень шахаһан, энэ жэлэй эхиндэ томо эхэ гахай бүридэ нэгэ дахин түрүүлэгдээд шахагдаха 1,1 эмэ гахайтай байһан Тарбагатайн аймагай һайн хүдэлмэрие тэмдэглэхэ.

Курбын МТС-тэ (директорэй уялга дүүргэгшэ нүхэр Н. Г. Тютрин, КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Л. В. Власов, главна зоотехник нүхэр Ж. И. Громов). Гахайнуудаа үхүүлээгүй, энэ жэлэй эхиндэ томо эхэ гахай бүридэ нэгэ дахин түрүүлэгдээд шахагдаха нэгэ эмэ гахайтай байһан, 298 толгой гэхэ гү, али бүхы гахайнуудайнгаа 21 процентыень шахаһан энэ МТС-тэ Улаан туг үгтэбэ.

Гахайнуудаа үхүүлээгүй, 257 толгой гэхэ гү, али бүхы гахайнуудайнгаа 11 процентыень шахаһан Бичурын МТС-эй, томо эхэ гахай бүридөө нэгэ гахай түрүүлэгдээд шахагдаха нэгэ эмэ гахайтай байһан 268 толгой гэхэ гү, али энэ жэлэй эхиндэ бүхы гахайнуудайнгаа 12 процентыень тус бүриинь 77 килограмм шэгнүүртэйгээр шахаһан Тарбагатайн МТС-эй һайнаар хүдэлмэрилһэниие тэмдэглэхэ.

Мухаршэбэрэй аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр П. С. Матвеев, парторганизациинь секретарь нүхэр И. Е. Круппенников, зоотехнигынь нүхэр А. Н. Путинцев). Муу үрэ дүнтэй байһан Кабанскын аймагай «Коммунизм» колхозһоо абаад, гахайнуудаа үхүүлээгүй, энэ жэлэй эхиндэ томо эхэ гахай бүридэ нэгэ дахин түрүүлэгдээд шахагдаха 1,3 эмэ гахайтай байһан, 132 толгой гэхэ гү, али бүхы гахайнуудайнгаа 17 процентыень тус бүриинь 72 килограмм шэгнүүртэйгээр шахаһан энэ колхоздо Улаан туг барюулагдаба.

Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай гахай үсхэбэрилгын талаар һайн хүдэлмэрие тэмдэглэхэ.

ХОЁРДОХИ ЗОНООР

Дүрбэдэхи кварталда гахай үсхэбэрилгөөр дэлгэрһэн мүрысөөндэ муу үрэ дүнтэй байһан дээрэһээнь хоёрдохи зонын аймагууд болон МТС-үүдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдабагүй.

Гахайнуудаа, тэрэ тоодо эхэ гахайнуудаа үхүүлэнгүй, жэлэй эхиндэ байһан бүхы гахайнуудайнгаа 20 процентыень тус бүриин 61 килограмм шэгнүүртэйгээр шахаһан Ториин аймагай **«Коммунизм» колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр П. Я. Кречетов, парторганизациинь секретарь нүхэр С. Л. Павлов, зоотехнигынь нүхэр С. А. Борисов) Улаан туг барюулха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ „Бурят-Монголой АССР-эй габьяата агроном" гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо тухай

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө «Бурят-Монголой АССР-эй габьяатай агроном» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо:

1. **Анохина** Зоя Ивановнада — Иволгын үрэһэ шалгалгын лабораториие даагшада.
2. **Бардамов** Кирилл Борисовичта—Кабанска МТС-эй главна агрономдо.
3. **Васильев** Гордей Ильичтэ — Кабанска МТС-эй директортэ.
4. **Византийский** Александр Григорьевичто—сортнуудые шалгалгын Түнхэнэй участогые даагшада.
5. **Давыдов** Андрей Григорьевичто—Бурят-Монголой зооветеринарна институдай ботаника болон тэжээл бэлдэлгын кафедрые даагшын уялгые дүүргэгшэдэ, зоотехническэ факультедэй деканда.
6. **Клементьева** Анастасия Хрисанфеевнада—Иволгын аймагай «8-е Марта» гэжэ үрэһэ ургуулдаг колхозой агрономдо.
7. **Кудинова** Нина Иосифовнада—Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой агрономдо.
8. **Кулик** Иван Константиновичта—Үшөөтэйн МТС-эй главна агрономдо.
9. **Лютаева** Юлия Ивановнада—Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи эрхим үрэһэ ургуулдаг ажахые даагшада.
10. **Метляев** Павел Кузьмичта—Ново-Брянска МТС-эй главна агрономдо.
11. **Тарасова** Валентина Григорьевнада — БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ургамалай ажахын талаар инспекциин агрономдо.
12. **Тюменцев** Василий Дмитриевичтэ — Хэжэнгын МТС-эй директортэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1957 оной февралиин 2.

Һунгалтын урда тээхи суглаануудһаа

БАУНТ

Аймагай колхозууд, предприяти, эмхи зургаануудаар олон тоото һунгагшадай хабаадалгатай суглаанууд боложо байна. Ципиканай приискын управлениидэ болоһон суглаан дээрэ хүдэлмэришэн Шегловский үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

— Этигэл найдабариемнай дүүргэжэ шадаха хүнүүд манай участогай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда яһала олон. Өөһэдынгөө дундаһаа Баунтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар ажалайнгаа түрүүшүүлые дэбжүүлхэ байнабди. Участогайнгаа солото хүдэлмэришэн драгер Михаил Васильевич Волковые депутадта кандидадаар дурадхаха байнаб. Нүхэр Волков солото хүдэлмэришэн байхаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

— Нүхэр Волков манай коллективэй этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэл байха, — гэжэ суглаанда хабаадагшад мэдүүлээд, **Михаил Васильевич Волковые** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Тэрэшэлэн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан **Лхамасу Дугарова,** мүн тус колхозой түрүүлэгшэ **Бальжин Гармаевич Ламажапов,** Маловско үйлэдбэриин участогай машинист **Мария Ионьевна Филиппова,** «Путь к коммунизму» колхозой түрүүлэгшэ **Василий Михайлович Ушаков** гэгшэд Баунтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

И. Спиридонов.

ХОРИ

Аймагай Соведэй депутадуудта 35 кандидат дэбжүүлэгдээд, бултадаа һунгуулиин окружной комиссинуудаар регистрацида абтаба. Сомоной болон сельскэ Соведэй депутадуудта кандидадууд мүнөө аймаг дотор хаа хаанагүй дэбжүүлэгдэжэ байна.

Сомонуудай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар эрхим хүнүүд дэбжүүлэгдэнэ. «Улаан Одон» колхозой гэшүүд аймаг соогоо суутай болоһон хонишон **Шойжолма Эрдынеевае** сомоной Соведэй депутадта кандидат болгожо нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

— Шойжолма Эрдынеева 20 жэлэй туршада малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Мүнөө сомоной Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэдээ, манай найдабариие хүсэд харюулжа шадаха гэжэ этигэнэбди,— гээд колхозой түрүүлэгшэ Д. Цыбыкжапов суглаан дээрэ хэлэбэ.

Нүхэр Эрдынеева нёдондо жэл хонин бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалжа абаһан юм. Мүнөө жэл 100 эхэ хониһоо 105 хурьга абаха, хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалхаб гээд үбэлэй хурьгадые абажа захалаа.

Мүн энэ колхозой гэшүүд ОТФ-е даагша, партийнабэшэ нүхэр **Бата-Цырен Дугаровые** Анаагай сомоной Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Һунгуулиин урда тээхи суглаан «Путь Сталина» колхоздо болобо. Артелиин үнинэй гэшүүн, буурал толгойтой үбгэн Дондок Тожитов суглаан дээрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Манай колхознигуудай зүгһөө шадамар бэрхэ дархан **Балдан Һасарановые** депутадта кандидат болгон дэбжүүлнэб.

Нүхэр Тожитовай дурадхалые колхознигууд бүгэдөөрэн дэмжээ.

Мүн аймагай центртэхи Хориин сельсоведэй депутадуудта кандидадуудаар 33 хүн дэбжүүлэгдээ. Эдэнэй дунда: Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан **Бальжит Балбарова,** Хориин МТС-эй механизатор **Лужников,** сельмагай наймаашан **А. Лоскутникова** болон бусад бии.

Сомоной болон сельскэ Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар хамта дээрээ 191 хүн дэбжүүлэгдэбэ.

ЯРУУНА

Яруунын мяха-һүнэй совхозой хүдэлмэришэд, албахаагшад һунгуулиин урда тээхи суглаанда сугларжа, амжалтатай һайнаар ажалладаг, зондоо хүндэтэй, хүтэлбэрилхы дүршэлтэй хүнүүдээ нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадууд болгон дэбжүүлбэ.

Совхозой барилгын бригадын хүдэлмэришэн **Бальжит Цыбиковна Цыренова** һунгуулиин Гундын округһоо, совхозой директор **Алексей Николаевич Зайцев** һунгуулиин Хоргын округһоо, «Улаан Туяа» колхозой зоотехник **Цыренжап Баирович Гончиков** һунгуулиин Шэрэнгын округһоо ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Соведэй депутадта кандидадууд болгогдон дэбжүүлэгдээ.

Совхозой гурбадахи фермын түмэршэ дархан **Иван Савельевич Родионов,** эрхим малшан **Максар Базаровна Дугарова** Гундын поселково Соведэй депутадта кандидадууд болгогдожо совхозой хүдэлмэришэдөөр дэбжүүлэгдэбэ.

Г. Санжиев.

МУХАРШЭБЭР

Мухаршэбэрэй аймагай хүдэлмэришэд, колхознигууд, албахаагшад, багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд сомонуудай, сельскэ Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болгон түрүү хүнүүдээ дэбжүүлжэ байна.

Харашэбэр нютагтахи «Победа» колхозой гэшүүд клуб соо олооро сугларба. Колхозник В. И. Хлопков үгэ абаад, сомоной Соведэй депутадта кандидат болгожо 1-дэхи фермын һаалишан **Валентина Иосифовна Коденовае** дэбжүүлбэ. Залуу һаалишан В. И. Коденова ажахын 1955—1956 ондо ехэ амжалта туйлаһан байна. Нүхэр Коденовагай кандидатурые агроном Степанов дэмжэбэ.

Колхозник нүхэр Хвастатенко 2-дохи фермын һаалишан **Вера Ивановна Алушкинае,** сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр И. А. Яньков түрүү фермые даагша **Максим Зиновьевич Галендукиниие**—сельсоведэй депутадуудта кандидадууд болгоё гэжэ дурадхаа.

Колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан эдэ дурадхалнуудые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсээд, Харашэбэрэй сельскэ Соведэй депутадуудта кандидадууд болгожо, нүхэд В. И. Коденова, В. И. Алушкина, М. З. Галендукин гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

* *

Суулгын дунда һургуулиһаа һургуулиин завхоз **Василий Степанович Федоров,** Суулгын больницын хүдэлмэришэдэй дундаһаа фельдшер **Агафья Николаевна Улахинова,** МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй ба албахаагшадһаа слесарь **Василий Андреевич Перевалов,** Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдһээ хонишон **Вандан Гындынов** гэгшэд Суулгын сомоной Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ.

Ц. Замбалаев.

Московско областьдо Ленинэй орден барюулагдаба

Союзуудай Байшангай Колонно зал hайндэрэйхээр гоёон шэмэглэгдэнхэй. «Ордентэ Московско областиин худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ халуун амар мэндэ» гэhэн үгэнүүд байшангай нюур талада бэшээтэй байна. Столична областиин худөө ажахын түрүү хүнүүд, промышленна предприятинуудай болон научна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд февралиин 1-дэ байшангай зал соо олоороо ерээ. Московско областьдо Ленинэй орден барюулгада зорюулагдан, ажалшадай депутадуудай Московско областной Соведэй болон КПСС-эй областной комитедэй баярай нэгэдэмэл заседани эндэ болоо. Московско областьтой мүрысэдэг Киевскэ областиин түлөөлэгшэд, Узбекскэ ССР-hээ, Воронежско, Рязанска болон ороной бусад областьнуудhаа ерэhэн айлшад эндэ байлсаа. Социалистическэ Ажалай Геройн алтан медальнууд, орденууд, поли дээрэ, малажалай фермэнүүдтэ эрхимээр ажаллаhанай түлөө абаhан бусад значогууд тэдэнэй олонойнь үбсүүндэ яларна.

Нүхэд К. Е. Ворошилов, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, Е. А. Фурцева болон Н. М. Шверниг эй, областиин худөө ажахын түрүүшүүлэй, партийна болон советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь сугларагшад халуунар угтаа.

Московско областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай Указые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр А. Ф. Горкин уншаа. Зал соо альга ташалга удаанаар болоо.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр И. В. Капитоновто, Луховицка районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр К. М. Лощеновада, Мособлгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр И. М. Скачковто правительственна дээдэ хайрые нүхэр К. Е. Ворошилов барюулаа. Нүхэр Ворошилов тэдэнтэй хани ёhоор гараа барилсана, тиигээд тэдэниие тэбэрижэ таалана. Һүүлээрнь нүхэр Капитонов Московско областиин шагнагдаhан Ленинэй хоёрдохи ордение Улаан тугтаа бэхилэн байлгана.

Нүхэр Ворошилов сугларагшадта хандан үгэ хэлээ.

Нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд!

Советскэ Союзай дээдэ хайра — Ленинэй ордениие Московско областиин хүтэлбэрилэгшэдтэ би ехэ баяртайгаар барюулбаб. Тарянай газарай, сабшалангай болон бэлшээриин 100 гектар бүридэ малажалай продукт элбэгээр абажа, худөө ажахын продукт гүрэндэ бүри ехээр тушааhанай түлөө танай область шагнагдаhан байна.

Дээдэ хайра абаhантайтнай дашарамдуулан энэ зал соо суглараад байhан таанадые, таанадаар дамжуулан манай алдарта Московско областиин худөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын болон Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй зүгhөө үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд, үнгэрэгшэ жэлдэ худөө ажахыда элитэ ехэ амжалта туйлаhанай түлөө, шэнэ болон боро газар ехээр ашаглаhанай, тарянай, хүбэнэй, сахарна свёклын үндэр ургаса, мүн худөө ажахын бусад продукт элбэгээр абаhанай малажал хүгжөөhэнэй түлөө Казахска, Узбекскэ, Киргизскэ, Таджикска, Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республиканууд, Алтайн болон Красноярска хизаарнууд, Саратовска, Новосибирскэ, Омско, Челябинска, Чкаловска, Московско болон Воронежско областьнууд Ленинэй орденуудаар hаяхан шагнагдаа гэжэ таанад мэдэнэт.

Республиканууд болон областьнуудта, тэрэшэлэн худөө ажахын олон түрүүшүүлдэ орденуудые барюулхын тулада парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд ошоhон байгаа. Хэжэ байhан ажалайнгаа талаар үүсхэл гаргадаг, баатарлигаар хүдэлдэг гайхамшагта хүнүүдые, мүн худөө ажахын дэбжэжэ байhые бидэнэр республиканууд болон областьнуудта гарахадаа хараhан байнабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ худөө ажахын горьтойхоноор дэбжэhэнэй дүнгүүд гаргагдажа, шангууд барюулагдаа. Социалистическэ байгуулалтын туйлалтануудые, ажалшадай бата нэгэдэлтэй ба эмхидэлтэй байhые, манай түрэл Коммунистическэ партиин зааhан замаар тэдэнэй оролдосотойгоор урагшаа дабшахаар бэлэн байhые шангуудые барюулгатай дашарамдуулагдан болоhон баяр найрнууд эли тодоор харуулаа. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд, танай областиин Ленинэй орденоор шагнагдахатай хамта, областиинтнай худөө ажахын 2.383 хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ оной январиин 30-най Указаар орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа гэжэ таанад мэдэнэт. Малажал ехэ амжалтатайгаар хүгжөөhэнэй түлөө нүхэд Алещева, Зайцева, Люкшин, Мелихов, Николаева, Пряхин, Пузанчиков болон Рыгаевада Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо. **(Альга ташалга).**

Социалистическэ Ажалай Геройнууд—Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иван Андреевич Буянов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Федор Степанович Генералов «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медальнуудаар шагнагдаа. **(Альга ташалга).** Ажалай габьяатай байhанайнь тэмдэг болгон хоёр дахин Геройнуудай түрэhэн нютагтань тэдэнэй бюстнууд табигдадаг гээшэ.

Шагнагдаhан нүхэдые, саашадаа шагналда хүртэхэл байhан таряашадые бултыень үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб. **(Альга ташалга).**

Мүнөө шагнагдаад байhан областьнуудайхида орходоо, танай область дотор шагнагдагшадай тоо сохом үсөөн бэшэ байха гэжэ би этигэнэб. Энэ талаар танай область гээгдэжэ ябахагүй байхал. **(Альга ташалга).**

Социалистическэ худөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө оролдосотой тэмсэлэй, тэрэшэлэн гүрэнhөө, манай хүдэлмэришэн ангиhаа колхозно таряашадай абаhан ба абажа байhан туhаламжын ашаар манай Эхэ ороной худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд амжалта туйлаа.

Худөө ажахын продукт элбэгээр абадаг болохо зорилго шиидхэлгэдэ өөhэдымнай хабаадалсаhанай ашаар иимэ амжалтанууд туйлагдаа гэжэ хүдэлмэришэн анги зүб тоолодог байна. Хүндэ индустри хүгжөөхэ талаар партиин зүб политика ябуулдаг байhанай ашаар мүнөө манай худөө ажахы хүсэтэ техникээр хангагданхай. Хүдэлмэришэн анги өөрынгөө хэдэн олон мянган эрхим хүбүүдые худөөдэ хүдэлхыень гаргаа.

Нүхэдүүд, ажахын амжалтые тоо, баримтануудай юунhээшье үлүүгээр харуулдаг байhаниинь мэдээжэ, Тиимэhээ Московско областиин худөө ажахын хүгжэлтые харуулhан зарим тоо баримтануудые дурдахыемни зүбшөөгыт. КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной сентябрьска Пленумэй мэдээжэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн областиин колхозууд болон совхозууд hү hаалгые шууд дээшэлүүлээ, тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ дунда зэргээр үнеэн бүриhөө колхозуудта 2.712 килограмм, совхозуудта 3.446 килограмм hүн hаагдаа.

Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ областиин колхозуудта 220 центнер, совхозуудта 336 центнер hүн hаагдаа. Тиихэдэ, эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ областиин колхозууд 1940 ондо оройдоол 94 центнер hү абадаг байгаа.

Ехэ юумэнэй хэгдэhэниинь эли болоно. Бидэнэр, москвагайхид энээниие илангаяа элеэр харанабди. Юуб гэхэдэ, мүнөө столицада хүн бүхэн дуран соогоо хэдышье ехэ hү худалдан абажа шадаха байна.

Мяха, илангаяа гахайн мяха абалгаар Московско областиин колхозууд болон совхозууд тон ехэ амжалта туйлаа. Дайнай урда тээхи үетэй сасуулбал, колхозууд гахайн мяха таба дахин ехээр абадаг болоjо, гүрэндэ дүрбэ хахад дахин ехэ мяха тушаагаа.

Газар тарялангай культурые дээшэлүүлхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэгдээ, Московско область хадаа гүрэнэй hанда талха таряа ехээр оруулжа байдаг шэнэ газар бэшэ байна даа. Зүгөөр талха таряа, хартаабха, овощ элбэгээр ургуулхын тулада таанад нилээд оролдосотойгоор ажаллаат. Хартаабха тухай хэлэхэ болоо hаа, тэрэниие ургуулан абалга гансахан үнгэрэгшэ жэлэй туршада хоёр дахин, овощ ургуулга нэгэ хахад шахуу дахин ехэ болоо.

Малажалай болон ниитын ажахын бусад hалбаринуудай түргэнөөр хүгжэhэнhөө уламжалан колхозууд бүри баян, совхозууд ашаг олзо ехэтэйгээр хүдэлдэг болоо. Хэрбээ 1940 ондо областиин бүхы колхозуудай доход 480 миллион шахуу түхэриг болодог байгаа hаа, тэрэнь үнгэрэгшэ жэлдэ миллиард үлүүтэй түхэриг болоhон байна. Колхозникуудай байдал улам hайжараа. Мүн энэ үеынхидэ орходоо область дотор ажалта үдэрэй түлөөhэн дунда зэргээр хэдэн дахин дээшэлээ.

Тоо баримтанууд иимэ байна. Иимэ мэдээнүүдээр омогорхожо болохоор. Московско областиин ажалшад энээгээрээ омогорхохо ёhоороол омогорходог.

Иимэ тоо мэдээнүүд худөө ажахын продукт мүнөө бүри ехээр абадаг болоhон манай столицын, Москва шадарай городуудай зониие баясуулна. Тиихэдэ областиингоо колхозуудта предприятинуудай коллективүүд шефскэ ехэ туhаламжа үзүүлдэг байха юм. Энээн дээрэhээ хүдэлмэришэн ангиин болон таряашадай ленинскэ холбоо барисаан эли тодоор харагдана. **(Альга ташалга).**

Малажал хүгжөөлгөөр Московско область Российска Федераци дотор, мүн бүхы Советскэ Союз доторшье эгээн лэ хүндэтэй hууринуудай нэгые эзэлдэг болоо. Энэньшье гайхалтай бэшэ байна. Танай область ямар гээшэб? Энэ хадаа столична область болоно, зарим талаараа манай Эхэ ороной столица—Москвагай хубинь болоно.

Нүхэдүүд! Манай Москва тухайлхада Московско областиин хүн зоной шэнээн зонтой юм. Хэрбээ областиин болон Москва городой зониие нэгэдүүлээ гээшэ hаа, нилээд томохон гүрэнэй шэнээн болохо байна. Тиимэhээ иимэ ехэ областьдо эрилтэ ехээршье хэгдэхэ ёhотой. Тиимэhээ, манай столична область дээгүүр харюусалгатай байха, hайнаар, бүри ашаг олзо ехэтэйгээр хүдэлмэрилдэг байха ёhотой гэжэ би хэлээ hэм.

Таанад намhаа дутуугүйгөөр мэдэнэ ёhотойт, Москвада тон ехэ юумэ саг үргэлжэ хэрэглэгдэдэг гэжэ би хэлэхэ байнаб. Москвада хэршье ехэ продуктын үгтөө hаа, Москва тэрэниие баяртайгаар хүлеэн абаха байна.

Московско область эгээн үндэр дээдэ шатада хүрэтэр урган гараашьегүй hаа, нилээд ехээр дэбжээ, тиигээд өөрынгөө столицада мүнөө юумэ ехээр үгэжэ байхаhаа гадна, иимэ алдарта, тон шухала замаар бусад областьнуудай дабшаха үльгэр жэшээ харуулжа байна. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэд, үнгэрэгшэ жэлдэ үрэ ехэтэйгээр ажаллаhандаал адляар саашадаа ажаллажа, 1957 ондо бэелүүлхээр өөhэдтөө даажа абаhан бүри дээгүүр социалистическэ уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхыетнай таанадта би хүсэнэб. **(Альга ташалга).**

Московско областиин олон колхозуудай hү, мяха абаха талаар зургаадахи табанжэлэй hүүлшын жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан хэмжээндэ хүрөөд байhаниинь мэдээжэ. Хэрбээ бүхы колхозуудай иимээр хүдэлмэрилөө hаань, худөө ажахые хүгжөөхэ тушаа Коммунистическэ партиин XX съездын даалгабаринуудые болзорhоонь урид мүнөө жэлдэ таанад дүүргэжэ шадаха байнат. **(Альга ташалга).**

Гэхэ зуура, иимэ гайхамшагта баримтануудай хажуугаар, ажахыгаа hайжаруулха арга боломжонуудаа үшөө дутамагаар хэрэглэдэг зарим гээгдэнги колхозуудай область дотор бии байhаниинь гэмшэлтэй. Энэ ушар hайн ба гээгдэжэ ябаhан артельнүүдые сасуулан жэшэхэдэ бүри эли болоjо үгэдэг.

Истринскэ районой «Новый путь» «Общий труд» гэжэ хоёр колхозые жэшээ болгон абажа үзэе. Эдэ хоёр артель нэгэн адли газар дээрэ зэргэлжэ hуудаг аад, ажал хүдэлмэриинь үрэ дүн тад ондоонууд юм. Түрүүшын колхоз эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ үнгэрэгшэ жэлдэ 411 центнер hү, 32 центнер мяха абаа. Колхозой олзо доход гурба дахин нэмэжэ миллион үлүүтэй түхэриг болоhон байна.

«Общий труд» колхоз баhал нилээд таатай hайн нэрэтэйшье hаа, ажал хүдэлмэринь муугаар табигданхай. Эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ эндэ оройдоол 121 центнер hүн, 11 центнер мяхан абтаhан байна. Тиихэдэ, колхоз «Новый путь» артелиинхидэ орходоо ехэ газартай аад, оройдоол 385 мянган түхэриг олзо оруулhаниинь гайхахааршье бэшэ болоно. Юун дээрэhээ иимэ юумэ болоно гээшэб, нүхэдүүд? Ушарынь хадаа гээгдэнги колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд ажахыгаа хүгжөөхын түлөө ёhотойгоор оролдодоггүй, колхозникуудай ажал хүдэлмэри муугаар эмхидхэдэг байна.

Нүхэдүүд, энээниие бидэнэр hанажа ябаха ёhотойбди. Нэгэ талаhаа иимэ колхозуудта али бүхы туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй, нүгөө талаhаа тэдэнэй эмхидхэгшэдые өөhэдыень зарим тэды эмхидхэхэ хэрэгтэй болоно.

Хамагай түрүүндэ эмхидхэгшэд—колхозуудай түрүүлэгшэнэр, МТС-үүдэй директорнүүд, юрэнхыдэнь хэлэхэдэ, ажалшадые толгойлон ябадаг хүнүүд ажал хэрэгэй амжалтада ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тиихэдэ, ёhотойгоор, коммунистическээр бодомжолжо үзэхэ болоо гээшэ hаамнай, советскэ бүхы хүнүүдhээ нэгэ ехэ бүлэ эмхидэн бүридэдэг гэжэ таанад мэдэнэт. Тиимэhээ, зарим колхозуудай гээгдэхэгүйн тулада, hайн түрүү колхозуудай улам олон болохын тулада түрүү колхозууд гээгдэнгинүүдтээ туhалха зэргэтэй.

Колхозууд болон совхозуудта hү hаажа абалгые жэшэжэ үзэхэдэ областиин арга боломжонууд бүри элеэр харагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ Московско областиин совхозууд колхозуудта орходоо дунда зэргээр үнеэн бүриhөө 734 килограмм ехэ hү hаажа абаhан байна бшуу.

Мүнөө парти, правительствын мэдээжэ шиидхэбэринүүдэй абтаад байхада, ажахыень богонихон үе соо түргэнөөр дэбжээхын аргагүй колхозууд гү, али совхозууд байхагүй гэжэ сэхэ баталан хэлэжэ болохоор байна. Имагтал ажал хүдэлмэреэ ёhотой hайнаар эмхидхэхэ, худөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын түлөө большевистскэ халуун эдэбхи хэшээлтэйгээр, советскэ үнэн сэхэ хүн бүхэндэ бии байдаг эршэ зоригтойгоор оролдохол хэрэгтэй.

Москва шадарай газар шэнэ бэшэ, хара хүрьhэтэй бэшэ гэжэ бидэнэр бултадаа hайн мэдэнэбди. Зүгөөр газартаряалангай культурые дээшэлүүлээд, полинуудаа оролдосотойгоор үтэгжүүлэн hайжаруулhаар байгаа hаа, эндэхи газар дээрэhээ оройхоо тарианай, хартаабхын, элдэб овощнуудай бүри үндэр ургаса абажа болохо байна. Худөө ажахын бүхы продуктнуудые, тэрэ тоодо мяха, hү, үндэгэ, овощ, үрэ жэмэс бүри ехээр столицадаа үгэжэ болохол. Илангаяа промышленна предприятинуудай үлүү гараhан халуун уhа, уурал хэрэглэн теплициин ажахы хүгжөөхэ тон таарамжатай арга боломжо танайда бии. Юуб гэхэдэ, промышленна предприятинууд танай областьдо олон. Халуун уhан хосорно, хэрэглэгдэhэн уурал баhал хиидэ хосорно, теэд эдэ бүгэдые теплицэнүүдтэ хэрэглэжэ, үбэлэйшье сагта эрхим овощ болон үрэ жэмэс ехээр ургуулжа болохо байна. Москва хадаа иимэ овощ болон үрэ жэмэсые баяртайгаар хэрэглэхэ, тиихэдээ колхозууд болон совхозуудта яhала hайн дээгүүр сэн түлэхэ байна.

Эдэ бүгэдын манайда хэгдэдэггүй шахуу байhаниинь гэмшэлтэй. Иимэ юумэ саашадаа хэгдэдэг болохо ёhотой.

Хүтэлбэрилгые hайжаруулгаhаа областиин худөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээлгэ нилээд дулдыдаха байна. Малажал хүгжөөхын ба тэрэнэй ашаг олзые ехэ болгохын түлөө тэмсэл энэ талаар hайн hургаал болоjо үгөө. Колхозуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд орёо зорилгонуудые шиидхэхэ яhала ехэ шадабаритай байhанаа олонхи ушарта харуулаа.

Колхозууд болон совхозуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдыень шэлэжэ табиха илангаяа шухала байна. Нүхэр Н. С. Хрущев мүнөө эндэ hууна. Бидэ хоёр хамта Краснополянска районой Москва шадар байдаг «Красная нива» гэжэ нэгэ колхоздо 1955 ондо ошоhон байгаабди. Энэ хадаа эгээн гээгдэнги, эгээн тулюур колхоз байгаа, хүнүүдынь урмаа таhаранги, хайша хэрэгээр хүдэлдэг байhан юм. Маанадай тэндэ ошоходо бүхы юумэнь гэнтэ хубилшоо гэжэ хэлэхые би хүсэнэгүйб, нүхэр Хрущев энэ хэлээшыем зүбшөөхэ бээз гэжэ hанаха байнаб. Зүгөөр, нүхэр Хрущевнай колхоз ба совхозуудай хэрэгүүдые hайн мэдэхэ хүн гээшэ. **(Альга ташалга).**

Бидэнэр хүтэлбэрилэгшэдтэйнь, жиирэй колхозникуудтай тэндэ хөөрэлдөөбди, тулюур колхозуудай хайшан гээд түрүү ажахынууд болоhон тухай тон олон жэшээнүүдые нүхэр Хрущев дурдаhан байгаа. Хожомынь маанадай hүүлээр нүхэдүүд, партиин Центральна Комитедэй хүдэлмэрилэгшэд тэндэ нэгэтэ бэшэ ошоhон байха юм. Мүнөө энэ колхоз эгээн түрүү зэргэдэ гараашьегүй hаа, яаба хээбэшье, нилээд лэ хүндэтэй hуури эзэлдэг болоо. Мүнөө тиигэжэ эрхим hайн ажахы болонхой.

Тиимэ болохолоороо, муу колхозууд байдаггүй, харин муу хүнүүд байдаг болоно бшуу. Мүнөө тэрэ колхозые нүхэр Григорьев хүтэлбэрилнэ. Тэрэ худөө ажахын мэргэжэлтэ бэшэ, юрист байhан болобошье, ажал хүдэлмэридөө тон оролдосотойгоор хандажа ехэ хүдэлмэри хэhэн байна.

Нүхэр Хрущев: Климент Ефремович, hайн газар тухай, муу газар тухай, муу хүнүүд тухай, hайн хүнүүд тухай шинии хэлэhэндэ хэдэн үгэ нэмээхые би хүсэнэб. Нөөхил газар дээрээ, тэдэл хүнүүдынь ажаллажа байнал, тиимэ болохолоороо, зүбөөр хүтэлбэрилөөд байбал, тэдэл хүнүүд hайн үрэ дүн туйлажа шадаха байна бшуу. **(Альга ташалга).**

Нүхэр Ворошилов: Зүб даа, би энэ заhабариие зүбшөөнэб, зүгөөр бишыхан тайлбари үгэхэ ёhотой болоноб. Муу хүнүүд гэжэ хүтэлбэрилэгшэд тухай би хэлэhэн байгааб. Жиирэй хүнүүд ёhотой гайхамшагта хүнүүд ходоодо байдаг. **(Альга ташалга).** Тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэд элдэбын байдаг юм. Юумые hайн болгодог хүтэлбэри... шэд бии, мүн тад hөөргэ, зарим ... тэлбэрилэгшэд ерэхэдээ hайн... ябажа байhан ажал хүдэлмэр... доройтуулжархидаг. **(Альга таш... га).** Иимэ хүтэлбэрилэгшэд туха... би хэлэhэн байгааб.

Тиин энэ колхоз хоёр жэлэй с... да тээ дунда зэргээр жэл соо үнe... бүриhөө 971 килограмм hү hаад... ажалта үдэртэ зуун таби мүнгэ... баадаг байhан юм.

Тиигээд гушамянгатан нүх... Григорьевой колхозой түрүүл... шээр hунгагдаhанhаа хойшо а... хынь өөдэлжэ ороо. Нөөхил газ... дээрээ, мүн лэ тэдэ хүнүүды... ажаллабашье тон ондоо үрэ ... туйлаhан байна. Энээниие Ник... Сергеевич ши дуулана гүш? **(Ал... ташалга).** Үнгэрэгшэ жэлдэ ... колхоз үнеэн бүриhөө 3,271 ки... грамм hү hаажа, артелиин доход... миллион үлүүтэй түхэриг бол... Ажалта үдэртэ хартаабха, овощ... болон бусад продуктнуудhаа гад... 7 түхэриг мүнгөөр хубаагдаhан ба... на.

Колхозые зүбөөр хүтэлбэрилhэн... урэнь энэл даа. Тиин колхозууд... совхозуудта, мүн ниитын ажах... бүхы hалбаринуудта саашадаа ... тэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд... шэлэн олоjо табиха шухала гээш...

Областиин, мүн манай бүхы ор... ной худөө ажахые саашадань дэ... жээхэ хэрэгтэ машинно-трактор... станцинууд шухала үүргэ дүүргэд... байна. Советскэ гүрэн худөө а... хые мүнөө үеын техникээр хүс... хүрэхэ соонь хангаа. Московско о... ластьдо, 1940 онойхитой сасуулб... тракторнуудай тоо хоёр шахуу д... хин, комбайнуудай—гурба үлүүт... дахин олон болоjо, худөө ажах... хүдэлмэри гол түлэб оньhожору... лагдаа. Гэбэшье, МТС-үүдэй хүд... мэридэ дутуунууд үшөө бии. Зари... ушарта техникэмнай муугаар аша... лагдана, мүн газар заримдаа шан... муутайгаар элдүүрилэгдэнэ.

Машинно-тракторна станцину... хадаа манай гүрэнэй зүгhөө колхо... но тосхондо байhан түлөөлэгш... гээшэ. Тиимэhээ бүхы МТС-үүд hа... наар хүдэлмэрилдэг болохо, ко... хозникуудта жэшээ харуулха, МТ... үүдэй хэhэн ажалай шанар колхо... никуудай магтахаар hайн бай... ёhотой.

Нүхэдүүд! Коммунистическэ па... тиин Центральна Комитет, ССС... эй Министрнүүдэй Совет худөөг... хүдэлмэришэдтэ хандаhан Ханда... га соогоо манай ороной худөө аж... хые саашадань хүгжөөн дэбжээ... ехэ программа хараалаа. Энэ про... граммые амжалтатайгаар дүүр... хын тулада ороной, тэрэ тоо... Московско областиин колхознигуу... МТС-үүд болон совхозуудай хүдэ... мэришэд, партийна, профсоюз... болон комсомольско организац... нууд, советскэ, худөө ажахын ор... ганууд, худөө ажахын мэргэжэлт... бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо г... жэ парти, правительство этигэн... **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэд! Бүхы советскэ ар... шэнги худөөгэй ажалшад мүн... ажалай болон политическэ ехэ эдэ... хитэйгээр ажаллажа байна.

Тиимэhээ, колхозникуудай, МТ... үүд болон совхозуудай хүдэлмэр... лэгшэдэй улам ургажа байhан п... литическэ ба культурна эрилтэну... дые хангаха тухай нютагай, па... тийна, советскэ организацинууд б... ри ехээр оролдодог болохо ёhото... Политическэ хүдэлмэриие Моско... ско область хэнhээшье үлүү hайна... табиха зэргэтэй. Худөө тосхонууд... политическэ хүдэлмэри шангадх... ха, ороной дотоодын байдалай ... уласхоорондын байдалай асууда... нуудаар лекцинүүд болон элидхэ... нүүдые бүри олоор хэдэг, хөөрэ... дөөнүүдые үнгэргэдэг байха хэрэ... тэй. Клубуудай болон культуры... бусад гуламтануудай хүдэлмэри... жэшээтэ hайнаар табиха, hайн к... нокартинануудые, hайн номууды... худөө нютагта олоор гаргаха, х... дөөгэй олон тоото интеллигенци... ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгэ... хабаадуулан советскэ хүнүүд... культурна амаралтые таатай з... хидоор, бүри hайнаар эмхидхэ... шухала.

Нютагай Соведүүдэй hунгалты... hаяар болохоёо байhан дээрэhээ п... литическэ хүдэлмэри шангадхал... бүришье шухала удхашанартай б... лоно. Советскэ hунгагша бүх... ушар ёhо мэдэн, амгалан байгу... лалтадаа манай туйлаhан амжа... тануудые, шиидхэгдээгүй байhа... зарим бэрхэшээлнүүдые, тэрэшэл... манай Эхэ ороной үмэнэ табигд... жа байhан агууехэ зорилгонууды... hайнаар мэдэрэн hунгалтада хаба... дахые хүсэдэг гээшэ.

Промышленностиие болон худ... ажахые советскэ арадай нилээ... амжалтатайгаар хүгжөөжэ байhа... ушар манай ороние бүри хүсэтэ... болгоно, советскэ арадай байда... саашадань hайжаруулха, культу... рыень дээшэлүүлхэ талаар Комму... нистическэ партиин XX съезды... шиидхэбэринүүдые бүри түргэнөө... бэелүүлхэ арга олгоно.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Москва. Улаан талмай. ТАСС-эй фотохроника.

Московско областьдо Ленинэй орден барюулагдаба

(Түгэсхэл)

Зүгөөр эдэ амжалтанууднай империалистнуудай хоро шарые буһалгадаг байһаниинь мэдээжэ. Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын болон социалистическэ лагериин бусад оронуудай хүсэ шадалай түргэнээр ургажа байһанда, мүн социализмын дэлхэйн системэ болоод байһанда миллиардернүүд болон бусад капиталистнууд ехээр дурагүйтэдэг. Тэдэнэр шадаа саг зуура абиртабашье, капитализм дахяад һэргэн ургажа, хүнииe хүнэй мүлжэдэг, нэгэ нарадаа нүгөөдүүлээ доромжолон гарладаг хуушанай заншалта гулим дахяад һэргэхэ юм гэжэ шөө найдадаг байһан юм. Мүнөө тэдэнэр хэрэгнай бүри муудажа байна гэжэ мэдэхэдээ, жэгэндээрэн галзууржа ородог болоо, тиихэдээ он тэнэг, ехэнхидээл шуһа адхалгада хүргэдэг, тэнэг аяг аашануудые гаргадаг болоо. Тиимэһээ тэдэнэр һэрэмжэтэй байха ёһотойди.

Гэхэ зуура, манай дайсадай хэрые хоро шараа бусалдаг, али лон хорото үйлэ үүдхэдэгшье һань, социализмын лагериин оронууд эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, империалистнуудай амыень таажа, дэлхэйн шэнэ дайе зайлуулха шадабаритай байһанаа харуулаа.

Нүхэдүүд, манай эхэ ороной хүшадалые бүхы хэмжээгээр саадань бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэхэ зорилго бидэнэй үмэнэ табигдана. (Альга ташалга). Тиин Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын хараалһан замаар бидэнэр саашадаа найдамтайгаар абшахабди.

Энэ зам советскэ бүхы хүнүүдэй шухала интересүүдтэ болон эрмэлзэлгэнүүдтэ хүсэдөөр тааралдана, тиимэһээ коммунизмын түлөө агуу тэмсэлэй бүри урагшатай байлгада сохом туһалхал. **(Альга ташалга).**

Манай һайнаар ажаллаха, манай бата эмхидэлтэй ба жагсаалтай байха, амгалан байгуулалтаяа бидэнэй үдэр бүри оролдосотойгоор эрхилхэ тудам Советскэ гүрэн улам түгэлдэр хүсэтэй байхал.

Хүндэтэ нүхэдүүд, хүдөө ажахыда элитэ ехэ амжалта туйлажа, дээдэ хайрада хүртэһэнтэйтнай дашарамдуулан таанадые, таанадаар дашарамдуулан Московско областиин бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин амаршалхыемни зүбшөөгыт. Хүндэтэ нүхэд, эрхим һайн үрэ дүнгөө үгэжэ дуу дөмог шэнгеэр ханхинан зэдэлдэг һайн һайхан ажал хүдэлмэридөө саашанхи амжалта туйлахыетнай таанадта хүсэнэб.

Орденто Московско областиин ажалшад мандажа, һайн һайханаар ажаһуужа байг лэ!

Коммунизм байгуулагша — манай агуухэ, баатарлиг советскэ арад мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ агуухэ Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандажа байг лэ! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Ленинскэ районой Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр И. А. Буянов («Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи медаляар шагнагдаһан) үгэ хэлээ. Ажал хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө парти, правительствода колхознигуудай үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэжэ, саашадаа бүри һайнаар ажаллахабди гэжэ найдуулжа байһан тухай нүхэр Буянов хэлэһэн байна.

Социалистическэ Ажалай Герой К. М. Лощенова, Люберецкэдэхи Ухтомскиин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Н. Д. Вавилов, Коломенско районой «Сергиевский» гэжэ совхозой директор Д. П. Гусев болон бусад баярай заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр С. К. Камалов, Ташкентскэ областиин Октябрьска районой Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ гурба дахин Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Хамракул Турсункулов Московско областиин ажалшадые халуунаар амаршалаад, Узбекистанай экономико болон культурые хүгжөөлгэдэ ахадүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. Узбекскэ ССР-эй делегаци хадаа баархад дээрэ уран гоёор оёгдоһон, В. И. Ленинэй портрет советскэ республикануудай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай тэмдэг болгон Московско областиин түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгөө.

Москвагайхидтай мүрысэдэг Киевскэ областиин ажалшадай зүгһөө Киевскэ облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Н. М. Борышполец суглааргшадые амаршалаа.

Удаань КПСС-эй Московско областной комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр И. В. Капитонов үгэ хэлэхэдээ, колхознигууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд дээдэ хайра абаад байхадаа хүдөө ажахын продукт элбэгээр абадаг болохын тулада бүри һайнаар ажаллажа, зургаадахи табанжэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулха гэжэ Москва шадарай бүхы ажалшадай зүгһөө парти, правительствые найдуулаа.

Түгэсхэлдэнь заседанида хабаадагшадаар халуунаар угтагдан, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болон КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг баярай заседанида хабаадагшад баталан абаа.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Байрын гэрнүүдые болон культурно-ажаһуудалай байшангуудые һайнаар барижа, ашаглалгада оруулһанайнь түлөө, Москва городой барилгын түрүү шэнэ арга методуудые нэбтэрүүлжэ, индустриальна база байгуулһанайнь түлөө Москва городой столицын гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгын шалгарһан хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум орден, медальнуудаар шагнаа.

Хамта дээрээ 2260 хүн шагнагдаа, тэрэ тоодо Ленинэй орденоор 17 хүн, Ажалай Улаан Тугай орденоор 410 хүн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор 735 хүн, «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар 570 хүн болон «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар 428 хүн шагнагдаа.

Гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгые эрхилхэ хэрэгтэ габьяатай байһандань, байшангуудые түрүү арга методуудые хэрэглэн барижа, улам олон, хүсэтэ машинануудые амжалтатайгаар хэрэглэдэг болоһонойнь түлөө Ажалай Улаан Тугай орденто «Мосжилстрой» трестые Ленинэй орденоор, «Строитель» болон «Мосотделстрой» № 1 трестнүүдые Ажалай Улаан Тугай орденуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаа.

Барилгашад, барилгын материалнуудай болон детальнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд нүхэд П. В. Афонин, И. Д. Бондарев, И. Д. Воропаев, М. И. Востров, А. М. Горев, И. С. Горяинов, И. Л. Лукьянов, А. Я. Макарова, С. И. Мурашов, А. Ф. Овсянников, И. И. Худяков болон Я. С. Фадеев гэгшэдэй ажал хүдэлмэридөө элитэ ехэ амжалта туйлажа, байрын, культурно-ажаһуудалай барилгада түрүү шэнэ арга методуудые нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэйнь түлөө, барилгын материалнуудые болон детальнуудые бүтээн гаргаха талаар индустриальна база байгуулһанайнь түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ тэдэнэртэ олгогдоо.

***

Горьковско гидроэлектростанциин барилгые дүүргэжэ, ашаглалгада оруулһанайнь түлөө, гидроэлектростанци барихадаа онсо шалгарһан хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум орден болон медальнуудаар шагнаа.

(ТАСС).

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Залуушуулай фестивальда бэлэдхэлые үргэнөөр харуулха

Советскэ залуушуулай фестивальда бэлэдхэлэй түрүүшын шата предприяти, колхоз, МТС, эмхи зургаануудаар, һуралсалай газарнуудаар мүнөө ябажа байна. Март, апрель һарануудта залуушуулай аймаган, городуудай, май һарада— республиканска фестиваль болохо юм. Советскэ залуушуулай Бүхэсоюзна фестиваль мүнөө зун Москвада болохоёо байна.

Залуушуулай фестиваль болбол ганса хан лэ залуушуулай ажабайдалда бэшэ, мүн бүхы ороноймнай ажабайдалда ехэ событи болохо юм. Тэрэ хадаа залуушуулые культурно-ниитын, спортивна хүдэлмэридэ олоор хабаадуулха, ураһайханай искусствые, залуу гүйсэдхэгшэдэй мэргэжэл хүгжөөхэ зорилготой.

Залуушуулай фестиваль амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ манай хэблэл ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Фестивалиин ямар зорилготой байһаниие харуулха, тэрээндэ бэлэдхэгшэдтэ туһаламжа болохо материалнуудые хэблэхэ, бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһаниие харуулха, гоё һайханаар, һонирхолтойгоор гүйсэдхэгдэһэн зүйлнүүдые газетэдэ бэшэхэ, дутагдалнуудынь элирүүлэн шүүмжэлхэ хэрэгтэй.

Энэ уялгаа аймагуудай болон городуудай газетэнүүд хэр зэргэ дүүргэнэ гээшэб?

Партиин Заиграйн айкомой болон аймгүйсэдкомой орган **«Под знаменем Ленина»** гэжэ газетэ фестивальда бэлэдхэлые муу бэшээр харуулна. Фестивальда бэлэдхэлэй хүндэлэлдэ комсомолецууд болон залуушуулай туйлаһан ажалай амжалтанууд тухай, ураһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүдэлмэри тухай, физкультура болон спортын һонинууд тухай энэ газетэдэ статьянууд, мэдээсэлнүүд ходоодоо хэблэгдэжэ байдаг.

Бүхэсоюзна фестивальда бэлэг болгон Боом гэжэ тосхоной дэргэдэ уһалууриин системэ өөһэдынгөө хүсөөр бариха гэжэ Заиграйн аймагай комсомолшууд болон залуушуул шиидэһэн байна. Уһалууриин гол хаалтын барилга энэ оной январиин 5-һаа баригдажа эхилээ. Богонихон саг соо эндэ 600 кубометр багтаасатай котлован малтагдаха, барилгын хэгдэхэ газарта 800 кубометр шулуун, нилээд ехэ модон зөөгдэхэ юм. Уһалууриин энэ системын баригдаад байхада колхозуудай 1100 гаран гектар сабшалан болон таряалан уһалагдаха юм.

«Шэнэ комсомольско» гэһэн гаршагтайгаар аймагай газетын номер бүхэндэ Боомой уһалууриин системын барилга тухай бэшэгдэнэ. Тэндэ хүдэлхэеэ хүсэһэн комсомолецууд болон залуушуулай бэшэгүүд хэблэгдэнэ, тэдэнэй ажал хэрэгүүд тухай бэшэгдэнэ.

«Нүхэд комсомолшууд болон залуушуул! Боомой уһалууриин системые болзорһоонь урид барижа дүүргэлгэ хадаа залуушуулай фестивальда зорюулагдаһан эгээн һайн бэлэгнай болохо» гэһэн уряалтайгаар аймагай газетэ комсомолшууд болон залуушуулда хандаһан байна.

Газетэдэ «Елена Жанаева һаалишан болоо» гэһэн очерк хэблэгдээ. Эндэ залуу басаганай ажал тухай хэлэгдэнэ. «Өөрынгөө гараар өөһэдтөө» гэһэн статья соо Старо-Курбын һургуулиин һурагшанарай фестивальда бэлэдхэхэ зуураа, шэнэ клуб өөһэдынгөө хүсөөр түхеэржэ, тэндээ шэнэ жэлэй вечер үнгэргэһэн тухай бэшэгдэнхэй. Ацагадай хүдөөгэй клубай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой ураһайханай самодеятельностиин коллективэй, аймагай Культурын байшангай хүдэлмэри тухай статьянууд газетэдэ хэблэгдэһэн байна.

«Фестивалиин угтамжада» гэһэн статья соогоо аймаг дотор эстафетэ эхилээ гэжэ газетэ мэдээсээ һэн. «Залуушуулай фестивальда һайнаар бэлэдхэхэ гэһэн статья дотор» **бүгэдэарадай энэ хэрэгтэ комсомолой организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй** гэжэ тон зүб тэмдэглээд, **«Ажал магтанабди» гэжэ уряатайгаар фестивалиие идейно-политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхыень комсомолшуудта, эдиршүүл болон залуушуулда** газетэ хандаһан байна.

Гэхэтэй хамта, олон аймагуудай болон городуудай газетэнүүд залуушуулай фестивальда бэлэдхэхэ хүдэлмэриие мууса харуулна. Жэшээлхэдэ **«Баргажанай үнэн»**, Городокско горкомой орган **«За металл»** гэжэ газетэнүүд фестивальда бэлэдхэлые мууса харуулна. «Баргажанай үнэн» газетэ һарын туршада нэгэл номерто фестиваль тухай түрүү бэшэг, залуушуулай аймагай фестиваль тухай дуримтэйгөөр үгөөд лэ бэшэ статья хэблээгүй. Тиихэдэ Городокско газетэ фестиваль тушаа миил гурбан жааханууд мэдээсэл хэблэһэн байха юм.

Фестивальда бэлэдхэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ үедэ комсомолшууд болон залуушуулай ажалай болон политическэ эдэбхиин дэбжэлтэ тухай эдэ газетэнүүд бэшэнэгүй. Түрүү залуу хүдэлмэришэн, колхозник, механизатор тухай нэгэшье очерк, рассказ энэ үе соо газетэдэ хэблэгдээгүй. Клубуудай, библиотекэнүүдэй, улаан булан, культбазануудай, ураһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй, спортивна эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай, ураһайханай самодеятельностиин коллективэй табиһан һонирхолтой зүжэг, наадан ба спортивна мүрысөөнүүд тухай эдэ дээрэ нэрлэгдэһэн газетэнүүд юушье бэшэнэгүй шахуу. Фестивальда хабаадагшадта туһаламжа болгон шэнэ дуу, викторина болон бусад һонин зүйлнүүдые «Баргажанай үнэн», «За металл» газетэнүүд бүришье хэблэнэгүй.

Залуушуулай фестивальда бэлэдхэлые, тэрэнэй ямараар үнгэржэ байһаниие ходоодоо харуулжа байха гээшэ аймагуудай болон городуудай газетэнүүдэй шухала зорилго болоод байна.

МТС, колхоз бүхэн тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ зэргэтэй

Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой залуу түмэршэ дархан Ромазан Раниулин хүдөө ажахын машина заһабарилжа, сезон соо һаадгүйгөөр ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Раниулин.

А. Бадаевай фото.

Бэе бэедээ хаялсаһаар

...Үргэн Хүнтэйн баруун хормойгоор арбаад километрын зайда олон гэрнүүд, малай шэнэ шэнэ байранууд, полевой станууд эндэ тэндэ жэрылдэн харагдана. Энэ хадаа Сталинай нэрэмжэтэ колхозой центр, мүн дүтэ байһан малай фермэ, гүүртэнүүд, таряанажалай бригада гээшэ. Эндэһээ дээшээ үргэн уужам таряалангай поли болошоно. Энэ поли Бороголой уһалууриин системэһээ унда абадаг, тарилга хэхэдэ ехэ таатай газар юм. 2—3 жэлһээ захалжа сталинайхид эндээ кукуруза таридаг болонхой. Теэд горьтой ургаса абажа шаданагүй. Юундэб гэхэдэ, энэ полиин хүрьһэн һүүлэй сагта хуушаржа, һайн ургаса үгэхэеэ болиһон байна. Энээн тухайда колхозой хүтэлбэрилэгшэд һайн мэдэдэг, полёо үтэгжүүлхэ талаар жэл бүри олон түсэб табидаг байна. Тэрэшэлэн мүнөө үбэл сталинайхид гектар бүхэндэ 20—20 тонно гэхэ гү, али хамта 5880 тонно наг шэбхэ гаргаха гэжэ хараалһан байна. Энэ һанаашалгань ехэ һайшаалтай гээшэ.

Теэд январь һарын дүүрээд байхада эндэнь өөдтэй хүдэлмэри ябуулагдаадүй байһаар. Нүхэр Самбуевай хүтэлбэрилдэг 2-дохи комплексно бригадынхидай 2—3 унаагаар наг шэбхэ шэрэжэ, үдэртөө 1 дахин поли дээрэ гаргахаһаа гадна, бэшэ юуншье хэгдэнэгүй.

Энэ ажалай иимэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһанай шалтагаан тухай асуухада, тус колхозой агроном нүхэр Батуева иигэжэ хэлэнэ: «Таряалангай, огородой полинууд дээрэ аргал шэбхэ гаргаха түсэбөө колхозоймнай правлени үнгэрэгшэ декабрь һарын 26-да баталаад, тэрэниие дүүргэхыень таряанажалай, мүн 1—2-дохи комплексно бригадануудта даалгаһан байгаа. Теэд мүнөө таряанажалай бригадынхид нэгэшье шарга аргал шэбхэ поли дээрэ гаргаагүй байна. Тиихэдэ 1-дэхи комплексно бригадын бригадир нүхэр О. Абидуев «агротехническэ хэмжээ-ябуулга хадаа агроном Бурхиновай уялгата хүдэлмэринь» гэжэ хэлээд, юушье хэнгүй байдаг.

Энээн дээрэһээ харахада, тус колхозой зарим бригадирнууд ерэхэ жэлэйнгээ ургаса тухайда һанаагаа зобоногүй, тэдэнэй ажал хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандажа байхада, колхозой правлени ямаршье хэмжээ абангүй, эдэ бүгэдэ саашадаа тэсэшэгүй баримтануудтай эбсэшөөд байна.

Полинууд дээрэ аргал шэбхэ гаргахаһаа гадна, үбэлэй үедэ эндэ бусад олон агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд хэгдэхэ байгаа. Жэшээнь, 140 мянган горшоогхон хэгдэхэ, 20 тонно шубуунай аргал, 20 тонно үнэһэн суглуулагдаха, 1000 гектар талмай дээрэ саһан тогтоогдохо, 14700 кубометр тошон халяагдаха байгаа. Теэд эдэ бүгэдэ шухала хүдэлмэринүүд мүнөө болотор эхилээдүй байна.

Иигэжэ хабарайнгаа тарилгада мууғаар бэлэдхэжэ байһанаа тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбэлжэлгын үедэ үбһэ, түлеэндээ тухашаржа байһаар тайлбарилна. Энэнь тиимэ бэшэ, колхозой правлени ба партийна организациин зүгһөө энэ шухала асуудалда анхарал багаар табигдадагаарнь тайлбарилагдана. Сталинайхид урда жэлэйнгээ алдуу, дутуунуудаа дабтангүй, үбэлэй агротехническэ хүдэлмэриие бүхыдэнь хаһа саг соонь дүүргэхэ ёһотой.

О. Раднаев, манай корр.

Республикын колхозуудта үрэһэ хаалга тухай 1957 оной февралиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Орооһото культуранууд	Хартаабхын
Түнхэнэй	113,6	100,6
Кабанскын	106,3	95,7
Байкало-Кударын	106,0	94,1
Прибайкальска	102,0	98,3
Кяхтын	100,8	63,5
Кударын	99,4	111,8
Заиграйн	99,1	88,9
Хэжэнгын	98,2	47,8
Тарбагатайн	97,5	78,2
Зэдын	95,6	45,9
Бичурын	95,5	77,6
Ториин	95,5	65,2
Хориин	95,1	83,0
Мухаршэбэрэй	88,5	82,9
Баргажанай	82,7	93,3
Яруунын	71,5	55,6
Закаменай	64,4	49,0
Иволгын	41,3	55,0
Курумканай	38,5	90,0
Сэлэнгын	23,2	41,0

Механизаторнуудай курса

Погранична МТС-эй дэргэдэ (Кяхта) тракториснуудай 4 һарын курса нээгдэбэ. Тэрээндэ тракторна бригадануудта ажаллаад, дүй дүршэлтэй болоһон прицепщигүүд һуралсана. Тэдэнэй олонхинь тракторнуудай частьнуудые һайнаар шудалаад, өөһэдөө трактор жолоододог болоно байна.

Иигэжэ МТС-эй дирекци түргэн болзор соо һайн бэлэдхэлтэй хэдэн тракториснуудтай болохонь. МТС-эй главна мэргэжэлтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, тракторна бригадануудай дүй дүршэлтэй бригадирнууд энэ курсада багшалхаар томилогдоһон байна.

Ерэхэ хабар энэ курса дүүргэһэн 25 тракторист колхозуудта ажаллахаяа гараха юм.

С. Климов.

Республикын МТС-үүдтэ трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһалга тухай 1957 оной февралиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Трактор	Комбайн	Плуг	Сеялкэ	Культиватор
Темлюйскэ	130,0	—	98,2	83,3	59,5
Үдын	124,3	—	141,6	81,0	68,5
Түнхэнэй	117,5	36,3	121,0	115,0	151,6
Хамнигадайн	109,7	5,0	88,2	97,5	107,6
Ториин	103,2	86,9	65,6	48,8	41,6
Селендумын	103,0	—	104,3	103,3	9,0
Кабанскын	102,5	78,2	75,0	73,4	15,2
Нарһатын	100,0	100,0	73,5	102,6	33,3
Тарбагатайн	100,0	—	75,0	115,2	72,0
Үшөөтэйн	93,8	—	73,3	95,2	59,4
Сэлэнгын	93,3	9,0	87,5	62,5	54,0
Хориин	92,1	14,2	75,0	96,7	62,8
Цагаан-Усанай	91,8	—	34,7	74,4	17,2
Ехэ-Кударын	89,5	17,2	75,0	140,0	102,6
Эгэтын	89,1	14,2	34,0	38,0	90,0
Погранична	88,0	—	83,3	26,6	—
Кяхтын	86,8	13,3	90,9	85,1	120,8
Жэрэмэй	86,4	—	128,5	90,0	97,1
Ехэ-Хуналиин	86,0	13,3	122,2	66,6	32,6
Саянтын	83,7	19,0	50,0	130,0	69,7
Курбын	83,6	77,2	64,7	80,0	76,1
Бургалтайн	83,3	7,1	45,4	48,3	33,3
Охин-Булагай	82,7	13,6	67,1	45,9	52,4
Итанцын	80,0	—	64,5	100,0	53,5
Шэнэ Бэрээнэй	78,1	46,1	72,0	53,8	85,0
Закаменай	77,1	—	105,0	118,1	63,6
Суулгын	76,4	—	91,8	104,6	72,4
Бага-Хуналиин	75,0	44,4	68,7	65,6	48,4
Иволгын	74,0	12,5	56,9	84,2	93,7
Чесанын	73,9	26,6	83,3	71,1	48,3
Сухын	72,5	13,3	107,6	125,0	60,0
Хэрэнэй	71,1	—	43,1	77,2	11,7
Хэжэнгын	70,6	—	96,2	108,6	93,3
Баргажанай	67,2	—	63,3	87,9	73,0
Бичурын	65,2	51,2	82,5	83,3	87,2
Хонхолойн	63,8	31,5	66,5	61,2	48,0
Хүнтэйн	62,5	—	67,3	46,4	56,0
Гашейн	55,2	9,0	101,8	121,2	122,8

Һү ехээр һаахын түлөө оролдохо хэрэгтэй

Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд үбэлэй үедэ һү һаалгые эрид ехэ болгохо хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгые бэелүүлхын тула тэмсэжэ, зарим тэды амжалта туйлаба. Ажахын жэлэй гурбан һарада Гашейн, Суулгын МТС-үүдэй харьяата колхозууд һү һаалгаяа хоёр дахин шахуугаар ехэ болгоо. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалгатай малшад танилсажа, адуу малай ашаг шэмые улам ехэ болгохын түлөө тэмсэжэ эхилбэ.

Аймагай колхозуудай хоорондохи социалистическэ мүрысөөндэ «Путь Ленина», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд түрүү һуури эзэлжэ ябана. Эдэ колхозууд нёдондонойхидо орходоо гурба дахин ехээр һү һаагаад байна.

Зүгөөр, энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг уладууд эндэмнай бии. Жэшээлхэдэ, «Победа» колхозой хүтэлбэрилэгшэд «Үбэлдөө юун ехэ һүн һаагдаха юм» гэжэ убайгүйгөөр хөөрэлдэжэ ябадаг. Тиимэһээ эндэ һү һаалга биража урагшаа ябанагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, тугалтай, тугалгүй үнеэд сугтаа байлгагдана, сугтаа эдеэлүүлэгдэнэ, үбһэ тэжээлынь малай хүл доро ямаршье гуримгүйгөөр хаягдажа үгтэнэ, үнеэдынь газаа хүйтэндэ һаагдана.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо (Сутай) иимэшүү байдал үзэгдэнэ. Нүхэр Доржиевай даадаг фермэдэ 136 үнеэнһээ сүүдхэдээ оройдоо 210 литр һүн һаагдана. Фермэдэ хоёр һаалишан дутуу, үнеэдэй эдеэлүүлгэ тон мууғаар эмхидхэгдэнхэй, тэжээл буйлуулагдажа үгтэнэгүй, тэдэнь сүүдхэдээ нэгэ дахин уһалагдана. Мүн һаалишадай һуудал байдал тулюуршаг. Ядахадаа улаан буланшье фермэ дээрэнь үгы юм.

Энэ колхозой Нарһата нэжэ газарта байдаг фермэдэ үнеэн бүриһөө нэгэ литр һүн сүүдхэдээ һаагдана. Мал тон мууғаар эдеэлүүлэгдэнэ. Кормушканууд үгы дээрэһээ үбһэ тэжээл миил хаягдажа үгтэнэ. Колхозой зоотехник Дашиев иишэ ябадаггүй шахуу.

Мүнөө жэлдэ зоотехническэ һуралсал аймагай колхозуудта тон эмхигүйгөөр ябана. Зарим колхозуудта малшад һуралсанагүй. Зоотехнигүүд нүхэд Дашиев, Носкова, Лопухина энээндэ анхаралаа табинагүй.

Һү һаалга ехэ болгохын тула Хонхолойн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хүсэл оролдолго гарганагүй. МТС-эй харьяата колхозуудта нёдондо жэлэйхидэ орходоо һү һаалга оройдоо 38 процентээр нэмээ. Директор нүхэр Деньгин, главна зоотехник нүхэр Тугаринов колхозуудаар ябажа, бодото байдалтайнь танилсанагүй, хэмжээ абанагүй.

Мухаршэбэрэй колхозууд үбэлэй үедэ 2,5—3 дахин ехээр һү һааха дүүрэн арга боломжотой. Энэ арга боломжоёо хэрэглэжэ, КПСС-эй обкомой III пленумэй тогтоолые бэелүүлхын тула аймагай колхозууд бүри шангаар тэмсэхэ ёһотой.

М. Фалилеев,
Н. Филатов.

Манай республикын городуудаар

КЯХТАДА

ЭРХИМ НҮХЭДӨӨ ДЭБЖҮҮЛНЭ

Городой предприятинууд, эмхи зургаануудаар ажалшадай депутадуудай городской, аймагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан олон тоото хүнүүдэй хабаадалгатай суглаанууд боложо байна. Горсоведэй депутадта кандидадаар түрүү хүдэлмэришэд Я. И. Андреев, М. Д. Таракановский ба бусад дэбжүүлэгдэһэн байна.

ШЭНЭ КЛУБ

Калининай нэрэмжэтэ үйлсэдэ 120 хүнэй һууритай хүдэлмэришэдэй клуб баригдажа эхилбэ.

Коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд Горьковско ажалшадай дүй дүршэлые хэрэглэн, өөһэдынгөө хүсөөр клуб бариха гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Клубай барилга дээрэ аймагай Соведэй депутадта кандидат Я. И. Андреевэй бригада эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилнэ. Барилгашад һунгалтын урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, майн нэгэн болотор бүхы хүдэлмэрее дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

НООҺО ЭЭРЭДЭГ МАШИНА ХАБСАРГАГДАНА

Трикотажна фабрикын барилгын хүдэлмэри дүүргэгдэхэ тээшэ болобо. Нүхэр Игнатенковай хүтэлбэрилдэг хабсаралгын бригада нооһо ээрэлгын түрүүшын 3 машиные хабсаргаха хүдэлмэриие хэжэ захалаа. Теэд тэдэнэр энэ ажалаа болзорһоонь урид дүүргэхын тула эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Фабрикын цехүүдтэ Ленинград, Ташкент, Свердловск ба бусад 7 городуудһаа асарагдаһан элдэб түхеэрэлгэнүүд, машинанууд тодхогдохо.

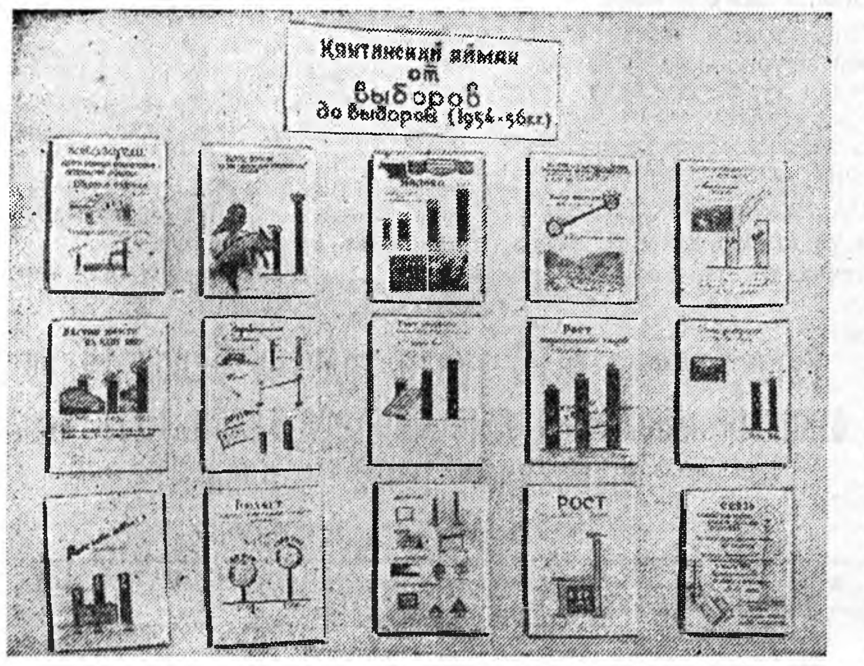
АЖАЛШАДАЙ НӨӨСЭЛГЭ

Жэл ерэхэ тудам городой нөөсэлгын кассануудай тоо олошорно. Тэрээнтэй хамта ажалшадай нөөсэлгэшье ургана. 1955 ондо городой ажалшадай нөөсэлгэ хамта дээрээ 10 миллион шахуу түхэриг байгаа һаа, мүнөө 18,3 миллион болоод байна.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ СУГЛААН

Академик Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ 1-дэхи дунда һургуулиин 5-дахи отрядай пионернүүдэй суглаан болоо. Эндэ ВЛКСМ-эй райкомой хүдэлмэришэн Нина Ветошникова «Улаан тугай» түүхэ тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргөө.

Пионернүүд музейдэ байгаа зурагууд ба экспонадуудые хаража, советскэ засагай түлөө «Улаан туг» доро жагсажа, үбгэ эсэгэ, баабайнарайнгаа тэмсэһэн замтайнь һонирхон танилсаа.

НҮҮДЭЛ ВЫСТАВКЭ

«Кяхтын аймаг ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха 1954 оной һунгалтын болоһонһоо хойшо мүнөө хүрэтэр ямар болооб» гэһэн темээр нүүдэл выставкэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей эмхидхэбэ. Энэ выставкэ хүдөө нютагуудта, мүн предприятинуудта эльгээгдэхэ юм.

Гоё һайханаар уралан зурагдаһан плакадууд, картинанууд энэ үнгэрһэн хугасаа соо аймагай ажахы, культура, экономикын али зэргэ хүгжэһые эли тодоор баримталан харуулна. Үнгэрһэн гурбан жэлэй хугасаа соо аймагай промышленность продукци гаргалгаяа 8,5 миллион түхэригөөр дээшэлүүлээ, мүн колхозуудта һү һаалга 630 мянган литрээр, нооһо хайшалалга 20,2 мянган килограммаар нэмээ.

А. Бадмаев.

СССР-эй Оборонын Министр Маршал Г. К. Жуков Индидэ айлшалжа байһаар

БАНГАЛОР, февралиин 2. (ТАСС). Бангалорто айлшалжа байһан, СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковые Майсор штадай главна министр шри С. Ниджалингаппа февралиин 1-дэ обед хэжэ хүндэлөө.

Майсор штадай худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Ч. М. Пунача, Элүүрые хамгаалгын министр А. Б. Шетти, Штадай хүдөө ажахын министр Н. С. Рудраппа, авиациин коммодор П. С. Лал, штадай правительствын бусад түлөөлэгшэд, Индиин офицернүүд обед дээрэ байлсаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай хүндэлэлдэ зорюулан шри С. Ниджалингаппа духаряа баряа. Индиин Республикын президент Радженда Прасадай хүндэлэлдэ духаряа барихые Г. К. Жуков дурадхаа. Главна министр, маршал Г. К. Жуков хоёр үгэ хэлээ.

Маршал Г. К. Жуковай Индидэ айлшалжа байһан ушар манай хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлхэһээ гадна, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудта үндэһэлэн уласхоорондын эб найрамдалые аршалан хамгаалха хамтынгаа зорилгые манай хоёр ороной арадууд болон правительствонуудай бүри һайнаар сэгнэхэ арга олгохо байна гэжэ шри С. Ниджалингаппа онсолон тэмдэглээ.

«Танай премьер-министр Булганин г-н Хрущев хоёрой манай орондо айлшаар ерэхэдэнь, «Хинди руси, бхай бхай» гэһэн уряа манай эхэ оронойхид табиһан байгаа. Энэ уряае дахин дабтахые хүсэнэб. Индиин ба Россин хани барисаан улам бэхижэжэ байг лэ. Энэ хани барисаамнай бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха арга боложо үгэг лэ» гэжэ главна министр саашань хэлээ.

Маршал Г. К. Жуков харюугай үгэ хэлэхэдээ, хани ёһоной амаршалгын үгэ хэлэһэндэнь баясхалан хүргөөд, Бангалорай зондо, мүн Индиин бүхы арадуудта советскэ арадай зүгһөө үнэн зүрхэнэй хэчи халуун амаршалга хүргөө.

Совет арад Индиин арадай үнэн сэхэ һайн ханинь болоно гэжэ Г. К. Жуков саашань хэлээ. Совет арад хадаа Индиин арадта зол жаргалтай байхыень, зохёон байгуулхы агууехэ ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень хүсэнэ. Дэлхэйн бүхы арадууд эбтэйгээр ажаһууха соёл культурынгаа туйлалтануудые халан абалсаха, экономическа холбоо барисаагаа үргэдхэхэ, ажабайдалаа шууд һайжаруулха аргатай гэжэ Советскэ Союзай арадууд тоолодог. Энэ тэмсэлдэ гансаарданги бэшэ байһандаа бидэнэр баясанабди. Энэ һайн һайхан зорилгын түлөө Индиин арад, агууехэ Хитадай Арадай Республикын арад, бусад олон оронуудай арадууд бидэнтэй хамта тэмсэнэ. Панча Шила гэжэ нэрлэгдэдэг энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай гол ёһонууд бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдэрэгдэдэг боложо байна. Эб найрамдалые болон амгалан тайбан байдалые хамгаалха зорилгоор манай орон энэ табан гол ёһые нангинаар сахидаг юм. Эдэ гол ёһонууд бүхы арадуудай эбтэйгээр зэргэ оршон байха ябадал хүсэдөөр хангана гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Обед хани ёһоор үнгэрөө.

БАНГАЛОР, февралиин 2. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Индиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй һуралсал эмхидхэхэ таһагай начальник авиациин коммодор П. С. Лал Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковай хүндэлэлдэ зорюулан уулзалга хээ.

Майсор штадай главна министр шри С. Ниджалимгаппа, дотоодын хэрэгүүдэй министр шри Рама Рао, штадай правительствын министрнүүд, Бангалор городой мэр шри Джеенбхай Давидосс, олониитын түлөөлэгшэд, маршал Г. К. Жуковтай суг ябалсаһан советскэ генералнууд болон офицернүүд уулзалган дээрэ байлсаа.

Югославиин Коммунистнуудай союзай Центральна Комитедэй пленум

БЕЛГРАД, февралиин 2. (ТАСС). ТАНЮГ агентство иигэжэ дамжуулна:

Югославиин Коммунистнуудай союзай Центральна Комитедэй пленум Белградта болоо. Югославиин Коммунистнуудай союзай VII съездые энэ оной ноябрьда Люблянада зарлаха гэжэ пленум шиидхээ. Политическэ элидхэл, эмхидхэлэй асуудалнуудаар Центральна Комитедэй элидхэл, Югославиин Коммунистнуудай союзай программа тухай элидхэл съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Коммунистнуудай союзай программын проект зохёохо комиссиин составые гүйсэдхэхэ комитедэй дурадхалаар пленум баталһан байна. Энэ комисси 17 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэй тоодо Коммунистнуудай союзай генеральна секретарь Тито, секретариадай гэшүүн Эдвард Кардель, гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүд, Моше Пьяде, Владимир Бакарич, Светозар Вукманович, Джуро Салаи гэгшэд оролсоно.

Коммунистнуудай союзай Уставта хубилалта оруулха комиссие пленум мүн лэ һунгаа. Тус комисси 11 хүнһөө бүридэнэ.

Гадна, пленум хадаа бусад компартинуудтай Югославиин Коммунистнуудай союзай ямар харилсаатай байха талаар хэдэн асуудал зүбшэн хэлсэһэн, мүн ЦК-гэй гүйсэдхэхэ комитедэй ажал-ябуулгые һайшааһан байна.

Чехословаки Япон хоёрой харилсаа заһаруулха тухай хэлсээн

ПРАГА, февралиин 2. (ТАСС). Чехословакиин телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна:

Чехословакиин Республика Япон хоёрой хоорондохи дайнай байдал болюулха ба тэдэнэй дипломатическа харилсаа заһаруулха тухай хэлсээн январиин шэнээр Лондондо эхилбэ. Лондондо байдаг Чехословакиин посол Иржи Гаек Японой посол Харухико Ниси гэгшэд энэ хэлсээ хэжэ байнхай. Эдэ хоёр түлөөлэгшэд хэдэн дахин уулзаад байна. Хэлсээниинь һаяын үедэ урагшатайгаар дүүрэхэ бэзэ гэжэ тухайлагдана.

Суданай премьер-министрын орлогшын мэдүүлгэ

ДЕЛИ, февралиин 2. (ТАСС). Суданай премьер-министрын орлогшо Миргани Хамза январиин 31-дэ Делидэ ерээ. Дунда Зүүн зүг тушаа Эйзенхауэрэй хараалһан түсэб тус районхи байдалые бүри шангадуулба гэжэ тэрэ мэдүүлээ гээд, «Амрита базар патрика» газетэ мэдээсэнэ.

Дунда Зүүн зүг тушаа колониальна оронуудай хоорондо боложо байһан зүрилдөөн араб оронуудта горьтой аюул тохёолдуулна. Араб оронуудай хани нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, колониальна гүрэнүүдэй түсэбүүдые эсэргүүсэн буруушааха гээшэ араб оронуудай арадуудые хамгаалха гансахан лэ зам болоно гэжэ Миргани Хамза тэмдэглээ.

Нейтральна байха, эб найрамдал аршалан хамгаалха зорилгоор ябуулга хэхэ, тэрэшэлэн бүхы оронуудтай хани харилсаатай байха гээшэ Суданай правительствын политикань болоно гэжэ Суданай премьер-министрын орлогшо саашань мэдүүлээ.

Премьер-министр Фагерхо[льм] СССР-тэ айлшалжа бай[на]

ХЕЛЬСИНКИ, февралиин [...] (ТАСС). Москвада ерээд айл[ша]жа байһан Финляндиин прем[ьер-]министр Фагерхольм СССР-эй [ми]нистрнүүдэй Соведэй түрүүл[эгшэ] Н. А. Булганин болон СССР[-эй] Верховно Соведэй Президиу[мэй] гэшүүн Н. С. Хрущев хоёрые [...] нөө хабар Финлянди айлша[лан] ошохыень уряа. Советскэ хүтэ[лбэ]рилэгшэд энэ уряалыень хүнд[э] дээрэ тооложо абаа.

Советскэ гүрэнэй ажал-ябуу[л]шадай иигэжэ айлшалан ош[о]байһые «Мааканса» газетэ т[...] бэшэг соогоо тайлбарилна.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ ма[най] орондо олон айлшад Советскэ Со[юз]һаа ерэһэн байгаа гэжэ газетэ [...]шэнэ. Тэдээн сооһоо үнгэрэгшэ [...] ерэһэн президент Ворошилов э[...] хүндэтэй айлшамнай байгаа. Ф[ин]лянди болон Советскэ Союзай [ха]рилсаанай улам һайжаржа бай[...] тухайнь К. Е. Ворошиловай ер[...] ушар харуулһан байна. Мүн н[...] Булганин Хрущев хоёрой айл[ша]лан ерэхэ ушар элитэ ехэ удха[...]нартай байха юм.

«Оронииемнай хүндэлһэн[...] Н. А. Булганин Н. С. Хрущев [...] Финлянди ошохоёо зүбшөөгөө [...]шэ гэжэ «Мааканса» газетэ тэм[дэг]лэнэ.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй Ф[ин]ляндида айлшалан ошохоёо бай[...] һайн хэрэг гэжэ тоолоод, «хү[...] оронуудтаяа һайн харилсаа[тай] байха гээшэ манай политикын [...] шухала зүйл байна гэжэ фи[н] арад тоолодог юм гэжэ «Маак[ан]са» газетэ түрүү бэшэгэйнгээ [...] гэсхэлдэ бэшэнэ.

Америка Югослави[ин] хоёрой харилсаан туш[аа]

БЕЛГРАД, февралиин 1. (ТАС[С]). Югославиин гадаадын хэрэгүү[дые] эрхилхэ гүрэнэй секретариадта [...] даадын болон Югославиин жур[на]листнуудта зорюулагдан пресс-[кон]ференци хэгдэбэ.

Корреспондентнүүдэй нэгэн Гү[рэ]нэй секретариадай түлөөлэ[гшэ] Б. Дражкович гэгшэһээ иигэ[жэ] асуугаа: США Югославида [...] гүү ехэ ябуулга хэһэн байгаа. Т[...] мэһээнь президент Тито Америк[а]да айлшалан ошожо шадахагүй ба[йна] гэжэ Америкын правительств[о] Югославиин правительство мэдэ[...] хэнь гэжэ «Борба» газетэ бэшэ[...] байна. Югославиин правительс[тво] энээн тухайгаа США-да мэдүү[лһэн] гээшэ гү?

Б. Дражкович иигэжэ харюуса[а]:

Хэрбээ президент Тито Америк[ын] Холбоото Штадуудта айлша[лан] ошоо һаань, энэнь хоёр оронуу[дай] ехэ туһа хүргэхэ байгаа гэжэ Ю[го]славииншье, США-гайшье пра[ви]тельство тоолоһон юм. Гэбэш[...] болзорынь үшөө гаргагдаагүй [...]һан энэ айлшалалга мүнөө бол[ю]лагдаба. Юуб гэхэдэ, энэ айлш[а]гантай дашарамдуулан США [...] гараһан түбэгтэй шууяан ха[...] США-да айлшалан ошохо са[...] үшөө гараадүй байһыень гэршэ[...]

Залуу бэшэгшэдэй шүлэгүүд тухай зарим тэды һанамжа

Һүүлэй үедэ «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцида ороһон 40 шахуу шүлэгүүд—сүм залуу бэшэгшэдэй «түрүүшын туршалга» янзатай. Тэдэнэй авторнууд гэхэдэ: студентнэр, хүдөө һургуулинуудай һурагшад, малшад, механизаторнууд, түмэр замай хүдэлмэришэд гэхэ мэтэ элдэб ажал дээрэ хүдэлжэ ябадаг хүнүүд болоно. Тиимэһээ тэдэнэй бэшэһэн шэнэ шүлэгүүд түрэл бүриин ажалай үнсэг дээрэһээ ургажа гараһан—үлэмжэ һонирхолтой байха юм.

Гэбэшье, нэтэрүү нарин заһабарида оронгүй, бэеэ даагаад, мүнөөнэй уран шүлэгүүдэй тоондо багталсамаар зүйлнүүд хомор байба. Илангаяа үгэ найруулгын талаар, удхынгаашье талаар олон дутагдалнуудтай. Тиимэһээ зохёолшын, һанал бодол эли тодоор гаранагүй.

Энээндэ баримта болгожо, тэдэ нүхэдэй анхаралда өөрынгөө зарим тэды һанамжа дамжуулан, саашадаа өөһэдынгөө зохёолдо өөһэдөө шүүмжэлэлтэйгээр хандадаг, нягтаар шалгадаг болохыень үнэн зүрхэнһөө захиха байгдана. Юундэб гэхэдэ, али нэгэ ажалай забһарта, яарал тэды үе соо, хэдэн мүр бэшэжэрхёод, тэрэнээ дахин шалгажа харангүй ябуулаа гэжэ нэн түрүүн элирнэ.

Жэшээнь, А. Жамбалдоржиев (Иркутск) Ангара дээрэхи агууехэ барилга, шэнэ город, шэнэ далай тухай тон һонирхолтой темэнүүдые шэлэжэ олоод, миил газаа талаһаань абаһан дүрсэ—зураг харуулаад, дүүргэжэрхинэ:

«...Элдин дайдын уужамаар зайжа,
Эндэ Ангара хашагдан тэршэлнэ».
Баһа ондоо тээ:
«Сэнхир Ангарын эрьедэ бүтэһэн
Шэнэ городой талмай дээрэ,
Ильич өөрөө амиды шэнги
Илалтаар уряалан, гараа һарбайна».

Иигэжэ нюдэндэ харагдаһан юумын дүрэ шарайе зураглан бэшэхэ дүүрэн шадабаритай аад, ажабайдалай охин, ажалша хүнүүдэй хамааралга тухай харуулха уран арга—оньһон хэлэлгэ һүбэгшэлөөгүй байһаниинь уншагшын сэдьхэлдэ үлэнэ ха юм.

Тэрэшэлэн «Байгалай хүршэ» гэжэ шүлэгыень мүн һонирхолтойдо тооломоор байна. Байгал—дэлхэй дээрэ хамагһаа гүнзэгы, ехэ нуур байһандаа магтуулдаг «бүдүүзгэй» байһаниинь лабтай.

«Түрэл нютагайм түүхэдэ магтагдан
Түмэн жэлдэ долгёо эбхэрүүлээш».

Тэрэнэй хажууда тэды ехэ шэнэ далай хүнэй хүсөөр байгуулагдаһан—гайхамшагта хубилалтые зураглаха гэһэн авторай бодол таагдана:

...«Эрьен харыш, баруун тээшээ
Эдир хүршээ—һаяхан ерэһэн —
Энэш манай гараар бүтэһэн
Ирхүүгэй далай мүн лэ гээшэл».

Эндэ хоёр «хүршын» (далайнуудай) хоорондохи харилсаае гү, али бэе бэедээ нүлөөтэй байха ушарые элирүүлһэн нэгэшье үгэ байнагүй бшуу. Тиихэдээ авторай анха һанаашань талада үлэшоо гээшэ. Тэрэшэлэн уншахада болдог ялхинууд олон. Мүнөө сагай уншагшад удха түгэлдэр аад, һайса мүлигдэһэн, тордиһогүй уншахаар зохёолые бэшэгшэдһээ хүлеэдэг ёһотой.

Олонхи залуу зохёолшод нютаг ороноо, колхоз, бригадаяа, өөрынгөө ажабайдал һайшаан магтажа бэшэхэ һэдэлгэтэйгээр туршалга хэһэн байна. Тэдэнэр мүн лэ шухала асуудал дайраһан байбашье, тэндээ гол түлэб юун тушаа удха гаргаха тухайдаа, ямар ирагуу шэмэг үгэнүүдээр магтаха тухайдаа уридшалан бодоогүй дээрэһээ, зохёохо талынгаа хоёр захые миил шударһан маягтай байба.

Нэгэ захань юуб гэхэдэ, ушаргүй холоһоо, далайса ехэтэйгээр эхилхэдэ — ямаршье гол удха гаргаха аргагүй, орёо удхатай, барагдашагүй түүхын домоглол болоно. Жэшээнь, В. Батуев (Петропавловка) «Манай орон» гэһэн шүлэгөө: «Агууехэ Октябриин революциин болоһоор...»—гээд эхилбэ. Нэгэнтэ дүшөөд жэлэй саанаһаа эхилһэн хойноо «Хариин хархис дайсад...» гэнгүй аргагүй. Саашадаа дайлалдаан, ангиин тэмсэл, индустри, колхоз гэхэ мэтэ туд тудтаа түүхэтэй хугасаанууд һубариба гээшэ. Эдэ бүгэдые (шүлэг соогоо!) хуу тооломоор шэнги болоо ха. Эсэстээ уранзохёолой янзагүй, харин ямар нэгэ «хуряангы түүхын» удхатай болошоһон байха юм.

Нүгөө захые шудараашад гэхэдэ, хуушан сагай дуунуудай нүлөөгөөр, нэгэ удхые хэдэн ондоогоор дабтаха ябадал болоно.

Бархан ехэ ууламни...
Үндэр ехэ Бархамни...
Хабтагай ехэ Бархамни...

гэхэ мэтээр дабтаһан бадагтай шүлэг М. Раднаева (Курумкан), энэ мэтэ Д-Д. Цыренжапов (Түгнэ), Ж. Жанчипов (Яруна), Б. Ванчиков (Закамен) болон бусад бэшэһэн байгаа. Энэмнай хэды олон үгэтэйшье һаа, нэгэ бадаг бэшэһэн шанартай, удхань тон оодон болоно.

Гадна, анха зохёол бэшэжэ туршагшад нэн түрүүн байгаалиин бүхы үзэгдэлнүүдые, хүнэй ажабайдалые ажаглажа һураха, тэрээндэ зүб тайлбари үгэхэ, үнэн сэхээр гэхэ гү, али магад таамагааршье хэлэхэ болоо юм һаа — хүнэй этигэхээр удха гаргахын түлөө оролдохо ёһотой. Жэшээнь, Б. М. Доржиевай (Ага) «Үбэлэй үглөөгүүр» гэһэн шүлэг соо:

«Сэлмэг агаарта һолонго татан,
Саһанай үрхирдэһэн улам
бурьялна...»

гэхэ мэтээр хэлэгдэнэ. Иигэжэ хөөрэхэ болоо һаа—худалаар бү хэлэ, хаана саһан дээрэ һолонго үзэбэш?—гэһэн шалалгаар «мат» боложо магадгүй бшуу.

Мүн энэ нүхэрэй «Пионерскэ костер» гэһэн шүлэг соо:

...Һүниин солгёон жаргалые
Һонороор арюудхаа костер,
Эдир пионерэй наһые
Энхэдэнь залуудхаа гоёор...

гэжэ хэлэгдэнэ. Тиихэдээ костёрой ашаар хүгшэн пионер залуудхагдаа гү?—гэһэн асуултаар хоёрдохи «мат» абаха аюул мүн угтана гээшэ. Энэ мэтэ һула удхатай хэлэлгэһээ шүлэгүүдэ сүлөөлжэ, заһадаг байха хэрэгтэй.

Зарим нэгэ нүхэд бурят-монгол хэлэнэй уран найруулгын баялигые хүсэд ашаглаагүй дээрэһээ, нэгэ үгэеэ хэдэ дахин ондоо тээ дабхарлуулжа хэрэглэһэн байна. Нүхэр Б. Бубеев (Курумкан) «Хүсэтэ ехэ Курумкан» гэһэн шүлэг соогоо Курумкан гол дээрэ баригдаһан гидроэлектростанциие магтажа бэшэхэ зорилго урдаа табяа гэжэ мэдэгдэнэ. Тиин:

Алтан энерги,
Алтан галнууд,
Алтан провода...

гэхэһээ ондоогоор гоёожо хэлэхэ үгэ—Курумканай дайдаһаа олоогүй гэжэ уншагшадта урид таагдахаар болгоо. Хэрбээ малгайдаа, дэгэлдээ, гуталдаа алта нааһан хүн тэрэ нютагта ябаһан һаа—хэр гоё хүн гэжэ тоологдохо гээшэб? Адли шанартай болоно бэшэ аал?

Ушар иимэ дээрэһээ ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн ном дэбтэр һайса уншажа, үгэеэ баяжуулха зорилго урдаа табиха гээшэ—залуу бэшэгшэдэй нангин үүргэ бололсохо ёһотой. Зохёол бэшэгшэд үгэ бүхэниие өөһэдөө шэнээр дархалдаг бэшэ, харин зоной хэлсэдэг үгын баялигые шудалаад, бэшэһэн зохёолдоо хэрэглэжэ шададаг гээшэ бэзэ.

Зарим нүхэд ганса формо дахаһан мэтэ, зорюута һаналаар үгэнүүдэй һуури һэлгүүлжэ табихадаа «уранзохёол-шүлэг» болгонобди гэжэ этигэнэ:

Наран гараба улаан,
Үдэр болобо дулаан...

гэхэ мэтэ гү, али улаан сэсэг ургаа гэхын орондо сэсэг улаан ургаа, ургаа сэсэг улаан гэхэ мэтээр андалдуулан табидаг гуримтай. Магад аялга ниилүүлхын түлөө хаа-яа һэлгүүлжэ болохошье һаань, эхинһээ һүүл хүрэтэрөө зорюута һэлгүүлэгдэһэн шүлэг байхадаа удхань балар болоно.

Мүнөө нүхэр Жанчиповай (Үльдэргэ) шүлэгые хараад үзэе:

Улаан наран мандаба өөдөө хөөрэн
Урихан дуутаа дуулаба булжамуур
агаарта.
Ушарһан гансым хонгёо аялга һайхан,
Уужам талаар зэдэлнэ үглөөнэй
сууряанда.

Эндэ зорюута үгын һуури андалдуулаад, удхыень тодо бэшэ болгохоһоо ондоо юу оноо гээшэб?—гэжэ би хубидаа гайхаха байнаб.

Зарим залуу нүхэд В. Будаев (Иркутск), Ц. Доржиев (Сэлэнгэ) инаг дуранай, лирическэ шүлэгүүдые бэшэхэ гэжэ яһала оролдоһон янзатай. Теэд уран гоёор, мүнөө сагай хүхюун омог ажабайдалтай холбоотойгоор, шадажа найруулһан байгаа һаань, хүсэтэй шүлэгүүд болохо бэлэй. Гэбэшье, ямар нэгэ таһархай газарта, инагаа хүлеэжэ ядаһан гү, али ондоогоор гуниглаһан, гомдолтой абяа дуулгахаһаа бэшэ, саашаа мүн балар удхатай болошоно. Эндэ нүхэр Б. Будаевай «Түрүүшын дуран» гэһэн шүлэг сооһоо хараад үзэе:

...Ягаашье гоёор сэсэгүүд гэнтэ
Ялалзалайб үдэшын наранай элшэдэ,
Ямар һайханаар мүрэнэй тэндэ
Ягааран аһалайб түрүүшын мүшэд...
Иимэрхүү урихнаар урматай хүхюун
сэдьхэлээ дэлгээбэ гэлэй.
Саашаа:
Ошоо жэлнүүд—тэхэрихэгүй жэлнүүд.
Олон харгын голоор мүрлөөд,
Удаан болоо, ягаахан сэсэгүүд
Урдамни алтаар ялалзахаяа болёод...

Иигэжэ сэдьхэлэй харада дарагдаһан абяан советскэ хүнүүдые һүрхэй һонирхуулхагүй байна. Уншагшад, магад, ууртайгаар асуудал табижа болохо: — Хэндэ гомдобош?... Үетэн нүхэдтөө гү? Үбгэрһэн, үмхи яһандаа гү? Үргэһэн орон нютагтаа гү?.. Харюуень энэ шүлэг сооһоо мэдэхэ аргагүй. Хэрбээ зүршэлдөө харуулхые хүсэбэл—заал һаа һайниие муудхаха ёһотой бэшэ ха юм. Далда нюусагүй үнэн сэхэ байдалые тобойтор харуулһан зохёолдо хүнүүд ехээр дурладаг бэзэ.

Дээрэ хэлэгдэһэн мэтэ элдэб аягтай һанамжаяа хаана, хэзээ, ямараар хэрэглэхые һайса мэдэхын түлөө, советскэ уранзохёолнуудые нэтэрүүгээр уншажа, тэрэнэй голложо баримталдаг хараа шугамые таниха зэргэтэй гэжэ һанаха байнаб.

Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Нүхэр Ц-Д. Сагаев (Тори) гурбан шүлэг эльгээгээ. Тэндээ сатирическэ маягаар бэшэжэ туршаһаниинь һайшаалтай. Тиигээд, олонхи бадагууд соонь мохоо хэлэлгэтэй, юрэнхыдөө шүлэг болоогүй үгэнүүд бии:

Малаа үхүүлжэ хэһэһэн
Муу бригада гүүлдэг —
Энэ бригада мүнөө
Үхэлгүйгөөр гарашаба ха.

Имэрхүү байхадань яагаад ш[...] болгохоб гэжэ һайтар бодомжо[...] уран үгын харгы руу шэглүүлхэ г[...]—зохёолшын уялга болоно.

Ород арадай агууехэ поэт Вл. [Маяков]ковский зохёол соогоо оруулһан [...]нүүдээ шэгнүүр дээрэ һайса тэнс[...]һэн шэнгеэр шалгадаг байһаниинь [...]тэ. Найруулгань таатай гү, удхань [...]раа гү, аялгаараа зохёо гү? гэхэ [...] тээр шэнжээд, ондоо үгэнүүдээр [...] гүүлдэг, шэлэдэг байһан дүй дүрш[...] залуу зохёолшодто һургаал бол[...] зааһан байдаг. Тиимэ хадань зохёо[...] бүхэн бэшэһэн юумэеэ өөрөө хана[...]лан заһаха уялгатай.

Хэн нэгэнэй зохёоһон шүлэг о[...] хүнэй гараар заһагдажа, һайн шүл[...] тоондо орохо болоо һаа—узуур а[...]райнгаа нэрэмжэһээ халижа, һүүл[...] хүнэй «үргэмэл зээри» болоно б[...] аал? Тиин энэ хэрэгтэ нүхэдэй туһа[...]жые, дүршэлтэй хүнэй заабариие ха[...]да абаха ёһотойбди. Харин нүх[...] шүүмжэлэл дуулахэ, дуулаад дахин[...]хинзаһаха ябадал — зайлашагүй [...] туһатай хэрэг байха ёһотой.

Хэрбээ оролдосотойгоор хэдэ да[...] сагаалжа, буулгажа заһаад бай[...] һайн удхатай, уншахада ульгам б[...]хо шүлэгүүд (эхиндэ хэлэгдэгшэ[...] гадна) бии байна. Жэшээнь, Р. Цыбе[...] Вл. Билдушкинов, Р. Лубсанов (У-[...] Вл. Петонов (Иркутск), Д. Цымб[...] Д. Содномов, Шоёнова (Хэжэнгэ), [...] Цыбенжапов, Д. Эрдынеев (Ага), [...] Бадмаев (Сэлэнгэ) ба бусад — дор[...] урган үдэжэ байгаа бэлигтэй за[...] шуул мүн гэжэ һанагдана.

Эрид шэрүүнээр хэлэгдэһэн шү[...]жэлэлһээ тунхарихагүй; түрүүшын [...] шалгын азагүй байшоошье һаань, х[...]раа сохигдон, урмаа хухархагүй—ха[...]жүдхэмжэтэй байхыень залуу нүхэ[...] эригдэнэ. Һуралсалаа, мэргэжэлээ [...] дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ [...]додог—мүнөө үеын ёһото хүнэй [...] шанар бололтой.

Б. БАЗАРОН, уранзохёо[лшо].

Редакторай орло[гшо]
О. ГОМБОЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—37-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00340. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 75[...]